НАРОДНИ МУЗЕЈ НИШ

Издавач
Народни музеј Ниш
Генерала Милојка Лешјанина 14
muzejnis@mts.rs

За издавача
Ненад Спасић, в.д. директор

Главни и одговорни уредник
Ненад Спасић

Рецензент
Љиљана Ђуровић, архивски саветник
Јован Младеновић

Аутор изложбе и каталога
Тања Миленковић

Дизајн поставке
Станислав Павловић

Сарадник на изложби
Бобан Јанковић

Графичка припрема
Жељко Цајић

Лектура
Марија Стојановић

Превод резимеа на енглески језик
Ивана Карацић

Штампа
Службени гласник, Београд

Тираж
100

Тања Миленковић

МУЗЕЈСКИ

ВРЕМЕПЛОВ

манифестације музеја
посете значајних личности

Ниш, 2017.

Увод

У годинама интензивног развоја грађанског Ниша између два светска рата, културни кругови града увидели су потребу за оснивањем институције која би се бавила очувањем културног и историјског наслеђа овог поднебља. Од оснивања 1933. године до почетка Другог светског рата 1941. године, Народни музеј у Нишу чини све на плану међународне сарадње са многим европским музејима. Тих година је почела да се ствара посвећена музејска публика у Нишу, а међу честим посетиоцима биле су и угледне личности из земље и иностранства.

Од самог почетка Народни музеј је, између осталог, имао и васпитну и образовну улогу. Циљ је био приближити музејско благо широким слојевима друштва, поготово млађој популацији тадашњег Ниша. Тако је Управа Музеја 1934. године тражила од Просветног одељења Банске управе да упути распис свим школама на територији Моравске бановине да приликом извођења екскурзија, пролазећи кроз Ниш, обавезно посете Музеј. Наредних година Музеј успоставља сарадњу са учитељима и повереницима, позива их да посете музеј и изложбе и да прикупљају археолошки и етнографски материјал. Прва стална музејска изложба у Нишу отворена је 23. априла 1933. године у згради Учитељског дома, где је организована и прва послератна поставка 1946. године. После само два месеца у Учитељском дому, поставка је пребачена у Кућу Христодулових у којој је Музеј радио све до рушења у савезничком бомбардовању 1944. године.

Педесетих година у послератном Нишу наступа период препорода и обнове земље, што је утицало и на културни живот. Изложбена делатност Музеја све више јача и преко ње се врши едукација народних маса, сада у новом, социјалистичком друштву.

После ослобођења није било изложбеног простора у граду у којем је Музеј могао да презентује свој материјал. Због тога су коришћене просторије за приказивање малих тематских изложби - у излозима продавница, књижара и установа. Прва изложба коју је Музеј организовао у свом изложбеном простору, у сали Синагоге, била је у октобру 1954. године – *Развој народне ношње нишког подручја* у оквиру манифестације *Недеља музеја и заштите споменика културе и природе*. Манифестација *Недеља музеја* приређивала се на простору бивше Југославије од 1953. године до средине 60-их, а Народни музеј Ниш је учествовао са својим изложбама у периоду од 1954. до 1958. године.

С обзиром на снажну и свестрану улогу музеја у сфери образовања и васпитања у својој средини, едукација постаје саставни и неодвојиви део његове основне делатности. У том смислу, убрзо бива основано Просветно – педагошко одељење које је одржало велики број предавања и изложби. У то време, посредством овог одељења, обновљен је рад Музејског друштва

са циљем да се поново окупе пријатељи Музеја који су заинтересовани за садржај и обогаћивање форми рада Музеја.

Као пандан *Недељи музеја*, Народни музеј Ниш је 1980. године почео са организовањем *Вечери музеја*. За разлику од *Недеље музеја*, трибине *Вечери музеја* су имале локални карактер, али су биле веома запажене и посећене. Обухватале су предавања из историје, разговоре са стваралоцима, књижевницима и уметницима, али и сценско извођење – драме, концерте и филмове. Гости *Вечери* били су истакнути научни и културни радници из земље и иностранства. Програм је окупљао ученике, студенте и грађане свих профила. Данашња манифестација *Ноћ музеја* која се организује од 2006. године, односно *Десет дана од десет до десет* од 2015. године, представља логичан наставак поменутих манифестација.

Народни музеј у Нишу имао је своју сталну публику, пријатеље Музеја, још од времена оснивања, тридесетих година, а међу њима еминентне домаће и стране научнике, нарочито археологе из целог света. У то време, такође, биле су честе посете значајних политичара. У послератном Нишу долази до прилива широке публике, јер су биле актуелне изложбе са темом из Народноослободилачког рата.

Шездесетих година прошлог века Музеј бележи највећи број посета, преко 100.000 годишње. Међу истакнутим гостима били су заменик генералног директора УНЕСКО-а Малком Адишешије, председник норвешке владе Пер Бортен, делегација СССР, Гане, Индије, Малија, Португала. Велики догађај за Ниш била је посета председника СФРЈ Јосипа Броза Тита и председника Алжира Ахмеда Бен Беле 1964. године.

Наши и светски стваралоци из области књижевности и уметности попут Иве Андрића, Меше Селимовића, Десанке Максимовић, чувеног руског пијанисте Свјатослава Рихтера, такође су радо посећивали Народни музеј у Нишу. Чланови краљевске породице Карађорђевић посећују Ниш и Народни музеј у више наврата.

Народни музеј у Нишу је након више деценија постојања израстао у угледну и у јавности препознатљиву установу од националног значаја са важном културном, историјском и образовном улогом.

Preface

In the years of intensive development of civic Niš between the two world wars, the city cultural circles recognized need to establish an institution that would deal with preservation of cultural and historical heritage of this region. Since it was established in 1933 until the beginning of World War II in 1941, the National Museum in Niš was doing everything in terms of international cooperation with many European museums. In those years, the museum – dedicated audience began to develop in Niš, and among frequent visitors there were also prominent personalities both from the country and abroad.

From the very beginning, the National Museum, among other things, also bore pedagogical as well as educational role. The aim was to bring closer the museum treasures to broad strata of society, especially to younger population of that time Niš. Therefore, the Museum Management in 1934 required from the Education Department of Moravska Banate Administration to send announcement to all schools in the territory of Moravska Banate that during the school executions, when passing through Niš, the school students should obligatorily visit the Museum. In the following years the Museum establishes cooperation with teachers and trustees, invites them to visit the Museum and exhibitions and to collect archaeological and ethnographic material. The first permanent museum exhibition in Niš was opened on 23rd April, 1933 in the building of Teachers' home (Учитељски дом), where the first post-war exhibition was also organized in 1946. After only two months at the Teachers' home, the exhibition was moved to the House of Hristodulovi, where the Museum worked until it was demolished in bombing by the allies in 1944.

In the fifties, in the postwar Niš, revival and reconstruction of the country were ongoing, which also influenced its cultural life. The Museum exhibition activity becomes increasingly stronger while education of wide population has been done through it in a new, socialist society of that time.

After the liberation, there was no exhibition space in the city where the Museum could present its material. Therefore, rooms for presenting small thematic exhibitions were used - in the shop-windows, bookstores and institutions. The first exhibition organized by the Museum in its exhibition space at the Synagogue Hall, was in October 1954 - Development of national costumes in Niš region within the event named the Museum Week and Protection of Cultural and Natural Monuments. The Museum Week event was organized from 1953 to mid-60s at the former Yugoslavia territory, while the Niš National Museum participated with its exhibitions from 1954 to 1958 period.

Considering strong and comprehensive role of the Museum in the field of education and upbringing within its community, education becomes an integral and inseparable part of its core activities. In that regard, there was soon established Educational - Pedagogical Department which held large number of lectures and exhibitions. At

that time, through the Department, work of the Museum Society was renewed in order to re-gather the Museum friends who were interested in content and form enrichment of the Museum work.

As counterpart of the Museum Week, the National Museum, in 1980, started organizing the Museum Evenings. Unlike the Museum Week, the Museum Evenings forums had local character but were rather notable and visited. They comprised history lectures, interviews with authors, writers and artists, as well as stage performance - plays, concerts and films. Guests of the Evenings were prominent scientific and cultural workers from the country and abroad. The program has brought together students and citizens of all profiles. Current Museum Night event which has been organized since 2006, that is, Ten Days from Ten to Ten event since 2015, is logical continuation of the above mentioned events.

The National Museum in Niš had its permanent audience, friends of the museum, ever since the time it was established in the 1930s, and among them prominent domestic and foreign scientists, especially archaeologists from all over the world. At that time, visits of important politicians were also frequent. In the postwar Niš, influx of large audience and mass visits occurred due to the fact that exhibitions with the National Liberation War theme were actual.

In the 1960s of the past century, the Museum recorded the highest number of visits, over 100,000 per year. Among the distinguished guests were the UNESCO Deputy Director General Malcolm Adiseshiah, President of the Norwegian Government Per Borten, delegations of the Supreme Soviet of the USSR, Ghana, India, Mali, Portugal. The big event of Niš was visit of the President of SFRYU Josip Broz Tito and President of Algeria Ahmed Ben Bella in 1964.

National and worldwide authors in the fields of literature and art, such as Ivo Andrić, Meša Selimović, Desanka Maksimović, famous Russian pianist Sviatoslav Richter, were also happy to visit the National Museum in Niš. Members of the royal family Karađorđević have visited Niš and the National Museum on several occasions.

In the early 1990s, after the multiparty political system had been introduced and the democratic changes in Serbia, visits of both domestic and foreign high-ranking government officials to the National Museum became frequent. Prime ministers, government representatives, diplomatic corps and military attaches from around the world started coming to Niš. The Republic of Serbia Ministry of Culture and Information and City of Niš Administration wholeheartedly support the work of the Museum, and their representatives visit the facilities and open exhibitions on regular basis.

The National Museum in Niš, after several decades of existence, has grown into reputable and recognizable public institution of national significance, with important cultural, historical and educational role.

Недеља музеја и заштите споменика и природе

Међународна организација за музејску сарадњу ICOM[1] на састанку у Ђенови 1953. године, донела је одлуку да се у целом свету сваке године организује Дан музеја и заштите споменика културе и природе. Пленум Савеза музејско – конзерваторских друштава ФНРЈ у Сарајеву прихватио је ову одлуку и доставио свим републичким музејским друштвима предлог да се широм земље у времену од 3. до 10. октобра 1954. године организује манифестација *Недеља музеја и заштите споменика културе и природе*. Циљ ове акције био је пропагирање музеолошке делатности преко изложби, популарних предавања и међународне сарадње музеалаца.[2]

У оквиру ове међународне манифестације, која се одржавала у свим музејима у бившој Југославији од 1954. године до средине шездесетих година, интензивно се ради на пропагирању музеја преко пригодних програма – такмичења, предавања, приредби и изложби разноврсне тематике. Улаз за све изложбе био је слободан. Нишки музеј прихвата ову акцију и годинама током *Недеље музеја* популарише Музеј и богато културно наслеђе града.

Прва *Недеља музеја* обележена је двема изложбама: *Развој народне ношње на нишком подручју* и *Надрилекарство и сујеверје* (1954.). Тематска изложба етнографског карактера која је приказивала развој народне ношње одржана је у Галерији Синагога. Била је то прва изложба оваквог типа до тада у Нишу, преко које се шира јавност упознала са етнографским материјалом. Ово је такође била и прва изложба у простору намењеном искључиво за изложбе. Етнографско подручје Ниша из кога је прибављен материјал обухвата: Заплање, нишкобањски крај, нишка села и Мораву, а хронологија ношње обухвата период од шездесетих година 19. века.[3] На изложби је приказан цео процес рада почев од вуне и кудеље, па до добијања хаљетака. Изложба је постављена по музеолошким принципима и пружила је јасну слику богатства народне ношње нишког етнографског подручја.[4]

Друга изложба *Надрилекарство и сујеверје* одржана је у просторији Омладинске библиотеке, реализована је у сарадњи са Хигијенским заводом и Друштвом жена за помоћ на селу. На изложби је представљен обиман етнографски материјал из свих крајева Србије. Из литературе су прикупљена документа о примитивним веровањима, обичајима, разним формама сујеверја. Изложба је имала за циљ да прикаже ширу слику прошлости када су материјални услови живота били погодно тло за појаву сујеверја, као остатка примитивног облика религије - анимизма, веровање у духове,

1 International council of museums

2 Одељење документације, Архивска грађа Народног музеја Ниш, (у даљем тексту ОДАГНМН), досије 35, инв.бр. 5/5

3 ОДАГНМН, досије 35, инв.бр. 5/1

4 ОДАГНМН, досије 35, инв.бр. 5/2

обожавање душе умрлих предака, магије – веровања примитивног човека да се жеље могу остварити бајањем, обредима, записима, ношењем амајлија. Надаље, приказана су стара паганска веровања у моћ обредних игара, жеља да се игром и песмом делује на природне појаве – додолске песме и коледе, обожавање ватре, веровање да су змије душе умрлих. Изложба говори и о разним предрасудама везаним за хришћанску религију и о улози цркве у искоришћавању празноверја. Изложбу је припремио Етнографски музеј у Београду са намером да преко ње укаже на сву штетност сујеверја и, нарочито, надрилекарства које је примењивано уместо стручне лекарске праксе. Због тога се решавању овако важног проблема придружило и Друштво за помоћ жени на селу и Хигијенски завод са циљем да што већи број сеоских жена посети изложбу.[5]

За време друге по реду *Недеље музеја*, у времену од 15. до 22. маја. 1955. године, Музеј је приредио тематску изложбу у излогу војне продавнице у улици Победе. Изложени предмети ископани су на брду Бубањ претходне године, а због недостатка финансијских средстава није изведена права изложба.[6]

Иницијативом Међународног савета (ICOM-а), уз подршку Централе УНЕСКО-а, у свим земљама чланицама организована је *Недеља музеја* од 7. до 14. октобра 1956. године. Те године, међународној акцији Централа УНЕСКО-а дала је најшири публицитет до тада, а издала је музејски плакат (кат. бр. 7) који је подељен свим већим музејским центрима у Југославији. У току манифестације одржани су конкурси цртежа омладине са темама о музеју. Национални жири одабрао је четири најбоља цртежа које је УНЕСКО наградио. Сви изабрани цртежи изложени су у Паризу, Швајцарској и Њу Делхију за време деветог конгреса УНЕСКО-а. У овој акцији учествовала је и Југославија, пошто је Национални комитет УНЕСКО-а Југославије прихватио ову иницијативу.[7]

Да би организација ове *Недеље музеја* била успешнија, Управа музеја уз помоћ Савета музеја предузела је следеће кораке:

1) Израду два дијапозитива, један из етнографије и други из археологије, који су приказивани за време *Недеље музеја* у свим биоскопима у Нишу;
2) Преко Секретаријата за школство, просвету и културу НО среза Ниш упућен је писмени апел свим школама на територији среза Ниш у циљу сабирне акције;
3) У свим школама наставници историје одржали су предавања о значају музеја и *Недеље музеја*;

5 ОДАГНМН, досије 35, инв.бр. 5/15-18
6 ОДАГНМН, досије 35, инв.бр. 5/27
7 ОДАГНМН, досије 35, инв.бр. 5/48

4) Штампан је посебан уметнички плакат, који је разаслат свим школама, установама и огранизацијама и постављен у све веће излоге у граду;
5) Извршено је коренито преуређење свих одељења Музеја, а посета музејима била је бесплатна;
6) Управник Музеја одржао је предавања о значају музеја и *Недеље музеја* у Дому армије и преко нишке радио – станице;
7) Приређене су три тематске изложбе: етнографска у просторији Услужног сервиса, изложба праисторијског посуђа ископаног на Бубњу у излогу *Аеро - клуба*, обе у Вождовој улици, и изложба НОБ-а, у сарадњи са Савезом бораца, у згради *Арсенала* у Тврђави у Нишу.[8]

У времену од 6. до 13. октобра 1957. године, за време следеће *Недеље музеја* приређена је тематска изложба у изложбеном павиљону у Тврђави под називима: *Ентеријер старога Ниша*, *Кујунџијска радионица* и *Процес ткања пиротских ћилимова*. Ову је изложбу посетило преко 6.000 посетилаца.“ [9]

Детаљ изложбе *Ентеријер старог Ниша* 1957. године (кат бр. 51)

Изложба *Кујунџијска радионица*
1957. године (кат бр. 52)

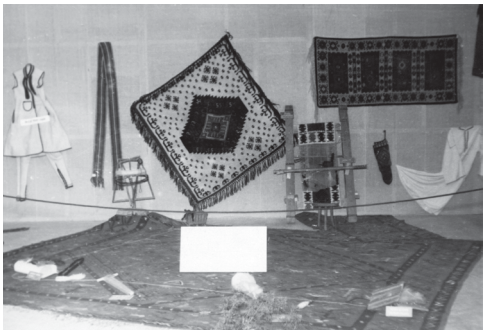

Изложба *Процес ткања пиротских ћилимова*
1957. године (кат бр. 53)

8 ОДАГНМН, досије 33, Извештај о раду Музеја за 1956, инв.бр. 5/17
9 ОДАГНМН, досије 33, Извештај о раду Музеја за 1957, инв.бр. 6/3

О последњој *Недељи музеја* коју је организовао Музеј, у летопису Народног музеја стоји следеће:

У току месеца октобра 1958. имала се одржати „Недеља музеја“, као што се је то и чинило и до ове године. Међутим, „Недеља музеја“ је почела дана 12. октобра и трајала је закључно са 19.10.1958. године, а да о томе није благовремено обавештен Музеј. Услед тога, Музеј није могао спремити ни једну изложбу, као што је то чинио ранијих година. Једино што се могло учинити то је да је за време „Недеље музеја“ у времену од 12. до 19. 10. 1958. било бесплатно посећивање и разгледање Музеја. Музеј је сазнао да заказану Недељу музеја преко листа Политика у којој је о овоме изашао мањи информативни чланак 11. 10. 1958. године.[10]

У оквиру прославе 50 – годишњице Музеја, 1983. године, одржана је специјална „Недеља музеја“. Том приликом одржана је свечана академија и отворена изложба *50 година Народног музеја у Нишу*. У току недеље било је бројних активности: предавања, бесплатно и организовано разгледање споменика и експертиза предмета које су грађани доносили на процену.[11]

Свечана академија и отварање изложбе поводом 50 година Музеја 1983. године (кат бр. 54)

10 ОДАГНМН, Летопис Народног музеја, књига I, 174
11 ОДАГНМН, досије 33, Извештај о раду за 1983, 10-11

Просветно – педагошки рад Музеја

Просветно – педагошко одељење је основано 1965. године и једно је од првих у музејима Србије. Овим одељењем је, дуги низ година, успешно руководила Вера Благојевић, професор књижевности и кустос педагог. Она је одржала велики број предавања упамћених од многих генерација ђака и војника у којима је оживљавала историју Ниша, Чегра и Ћеле Куле, Логора и Бубња. Уредила је велики број изложби са темом НОБ-а, као и више спомен – соба бораца и бригада у касарнама. Организовала је такмичења у познавању историје Ниша и револуције за војнике и ученике. Након њеног одласка у пензију, одељење преузима Живорад Петровић, кустос - педагог, такође професор књижевности.

Вера Благојевић, кустос - педагог држи јавно предавање на Бубњу 1978. (кат бр. 55)

Педагошко одељење је у току 1980. године обновило рад Музејског друштва које је окупило већи број сарадника и пријатеља Музеја. Израђен је правилник о раду Друштва и програм којим је предвиђено да годишње буде обрађено десетак тема на скуповима које би организовао Музеј. И поред успеха на почетку, показало се да је ова форма рада тешко одржива у савременим условима, па се прекида са радом Друштва и прелази на сасвим нов, посебан облик просветно - педагошког рада, организовањем јавних трибина под називом *Вечери Народног музеја.*[12]

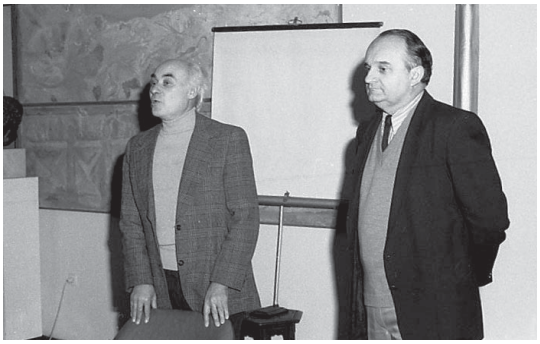

Живорад Петровић, кустос - педагог Народног музеја у разговору са хрватским новинаром Пером Златаром 1983. године (кат бр. 56)

12 Живорад Петровић, Народни музеј у Нишу 1933-2003, Ниш, 2005, 223

Вечери музеја

Вечери музеја које је Музеј почео да организује 1980. године, биле су препознатљиве по разноврсном и квалитетном програму у којем су учествовали познати југословенски и нишки уметници, књижевници, музичари, али и научници и академици. Програм је обухватао предавања, вечери књижевности, уметности, разговор са стваралоцима, као и сценско извођење драма, концерата и филмова. Предавања је са великим успехом и ентузијазмом водио Живорад Петровић, кустос - педагог Народног музеја.

Вечери су такође промовисале изложбене експонате сталне Археолошке поставке преко које су се грађани упознавали са историјом античког Наиса. Трибине *Вечери Народног музеја* биле су слободне и имале су бројну публику, некада и до 500 слушалаца. Одржаване су углавном у Археолошкој сали Музеја, Галерији Синагога, сали Симфонијског оркестра, Народном или Луткарском позоришту.[13] Музеј је ову манифестацију организовао сваке године у периоду од 1980. до 1988. године.

У оквиру програма *Вечери музеја* за 1980. годину, одржана су две вечери: *Разговор са др Сашом Божовић*, аутором књиге *Теби, моја Долорес* и концерт духовне музике у извођењу хора младих *Др Војислав Вучковић*[14].

Разговор са др Сашом Божовић у Археолошкој сали 1980. године (кат. бр. 57)

Програм *Вечери Народног музеја* за 1981. годину обухватао је: разговор са Душком Радовићем - *Добро јутро, Београде, добро вече, Нишлије*, два предавања др Војмира Кљаковића, сарадника Војно – историјског института у Београду: *27. март и априлски слом старе Југославије,* поводом 40-годишњице догађаја и *Југословенско – бугарски односи* у *светлости разговора председника Тита у Москви и Крајови*, у оквиру прославе јубилеја револуције.

13 Исто, 226
14 ОДАГНМН, досије 33, Извештај о раду Музеја за 1980, инв.бр. 20/23

Разговор са Душком Радовићем
Добро јутро, Београде, добро вече, Нишлије
1981. године, (кат. бр. 58)

Одржаване су и музичке вечери: *Вече гитаре Јована Јовичића*, италијанска и шпанска музика на гитари које је организовано заједно са Домом културе у Нишу, у Сали музеја, затим вече поезије и шансоне Миме Јанковић *Стари музички албум Миме Јанковић* и *Вече Стевана Мокрањца*, где је наступио хор *Вељко Влаховић* са диригентом Миодрагом Вељковићем.

Друштво пријатеља и сарадника Музеја 1981. организовало је два предавања: *Археолошка истраживања нишке Тврђаве*, предавач је био др Петар Петровић, сарадник Археолошког института из Београда и *Новинарство југоисточне Србије као национално културно добро*, предавач Драган Марковић, етнолог Завода за заштиту споменика културе из Ниша.

Предавање Петра Петровића
Археолошка истраживања нишке Тврђаве
1981. године, (кат. бр. 59)

Књижевно вече *Бранко Миљковић - личност и поезија*, одржано је у Археолошкој сали поводом 20-годишњице песникове смрти. О песнику су говорили: песник из Београда Драган Колунџија, књижевник Видосав Петровић и др Љуба Станојевић, песме казивали глумци Народног позоришта Мима Курић и Сима Ерчевић, а гости су били и Бранкови родитељи.[15]

Следеће, 1982. године, *Вечери музеја* реализовале су обраду следећих тема: *Страдање и отпор у Логору на Црвеном крсту у сећању преживелих логораша*, разговор са преживелим учесницима пробоја Логора, поводом прославе 40-годишњице; промоција књиге *Роман Меше Селимовића* аутора Миодрага Петровића; књижевно вече *Бранко Миљковић и млади писци*; *Са Миром Алечковић Уз песму и разговор*, сусрет са познатом песникињом; читање песама и разговор; *Сусрет са Десанком Максимовић*, књижевно вече са познатом песникињом која је рецитовала, тумачила своје песме и разговарала са слушаоцима; предавање академика др Милутина Гарашанина *Јужно Поморавље у првој хиљади п.н.е, са освртом на Илире и Дарданце*; предавање др Петра Влаховића, професора из Београда и директора Етнографског института Србије *Становништво и етнички процеси у источној Србији и јужном Поморављу*"; предавање сликара и ликовног критичара Алексе Челебановића *Пикасо - сликар и вајар*; *Вече са Мимом и Банетом Јанковићем*, програм нишких уметника, рецитовање и певање, извођење луткарских представа; концерт *Хора флаута,* под вођством Миодрага Зањца; на програму су била дела домаћих и страних композитора.[16]

Сусрет са песникињом Миром Алечковић 1982. (кат. бр. 60)

15 ОДАГНМН, Извештај о раду Музеја за 1981, инв.бр. 21/12
16 ОДАГНМН, Извештај о раду Музеја за 1982, инв.бр. 22/24

Сусрет са песникињом Десанком Максимовић 1982. године (кат. бр. 61)

Предавање академика др Милутина Гарашанина 1982. године (кат. бр. 62)

Вечери музеја 1983. године организоване су са: Пером Златаром, хрватским књижевником и новинаром, који је говорио на тему *Албанија данас;* др Томасом Магнером, професором славистике на Пенсилванија универзитету, чија је тема била *Стање српског језика у градовима Југославије, с посебним освртом на говор Ниша*; Мајом Димитријевић, првакињом Југословенског драмског позоришта која је извела монодраму *Дневник Софије Толстој*, а одржано је и књижевно вече *Клокотризам као модеран песнички израз*, заједно са књижевном омладином Ниша. Сима Ерчевић, глумац Народног позоришта у Нишу, извео је монодраму *Крајпуташ*.

Глумац Сима Ерчевић у монодрами *Крајпуташ* 1983. године (кат. бр. 63)

У току 1984. године одржано је шест вечери музеја са еминентним предавачима и глумицом Мајом Димитријевић: *Бранко Миљковић - живот и стваралаштво,* књижевно вече одржано поводом педесет година песниковог рођења (1934), са предавањима књижевног критичара Миодрага Петровића и Живорада Петровића; монодрама *Надежда Петровић*, у извођењу Маје Димитријевић, првакиње Југословенског драмског позоришта; *Први устанак и догађаји у 1809*, предавање академика Васе Чубриловића, поводом годишњице Битке на Чегру; *Улога Милешеве у обнови Пећке патријаршије 1557. године* - предавање академика Радована Самарџића; *Есперанто – језик међународног споразумевања*, вече есперантиста, предавање Драгана Марковића, етнолога, са програмом и слајдовима; *Нишка декларација и југословенство*, поводом 70-годишњице објављивања Нишке декларације, предавање професора Андреја Митровића.[17]

Предавање академика Васе Чубриловића у Галерији Синагога 1984. године (кат. бр. 64)

Вечери Народног музеја 1985. године, обележиле су два велика догађаја: поводом отварања изложбе о песнику Бранку Миљковићу, приређено је *Књижевно вече* са песниковим пријатељима Божидарем Тимотијевићем, Жиком Лазићем и Петром Пајићем, који су евоцирали успомене на Бранка, читали песме, прочитан је и есеј Драгана Јеремића. Приликом промоције сувенира – златника и сребрњака са ликом Стевана Синђелића, наступио је Љуба Тадић са монодрамом *Мемоари проте Матеје Ненадовића.* [18]

Запажене резултате Музеј је постигао на трибини *Вечери музеја* 1986. године, у оквиру којих је организовао предавање академика Драгослава Срејовића на тему *Felix Romuliana – Гамзиград*, поводом промоције првог броја Зборника Музеја, 6. фебруара; затим промоцију плоче поезије Бранка Миљковића *Узалуд је будим* уз учешће режисера Вере Белогрлић,

17 ОДАГНМН, Извештај о раду Музеја за 1984, инв.бр.23/23
18 ОДАГНМН, Извештај о раду Музеја за 1985, инв.бр.23/32

књижевника Звонимира Костића и глумца Лазара Ристовског; предавање др Доброслава Павловића поводом осам векова манастира Студенице, у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе у Нишу. Организоване су и вечери монодраме: Љуба Тадић извео је *Житије св. Саве,* Теодосија Хилендарца, Фабијан Шоваговић: *Ђуку Беговић* по Ивану Козарцу и Живко Вукојевић: *Дон Кихота* по Сервантесу. Сима Ћирковић, академик, одржао је предавање *Средњовековни српски градови и њихова самоуправа.*[19]

Глумац Љуба Тадић у монодрами Мемоари проте Матеје Ненадовића 1985. година (кат. бр. 65)

Предавање академика Драгослава Срејовића Felix Romuliana – Гамзиград 1986. година (кат. бр. 66)

На *Вечерима музеја* 1987. године одржана су следећа предавања: др Јованка Калић, професор Филозофског факултета у Београду, одржала је предавање *Ниш у средњем веку*, археолог Душица Минић, говорила је на тему: *Материјална култура средњег века,* а академик Павле Илић одржао је предавање за ученике основних и средњих школа и војнике.[20]

На *Вечерима музеја* 1988. године, одржана су предавања академика Драгослава Срејовића - *Римска култура на тлу Србије*, др Радивоја Пешића - *Нова географија старих цивилизација и зачетак прве писмености* и предавања о пробоју Солунског фронта и о стварању Краљевине СХС.[21]

19 ОДАГНМН, Извештај о раду Музеја за 1986, инв.бр.26/6
20 ОДАГНМН, Извештај о раду Музеја за 1987, инв.бр. 27/21
21 ОДАГНМН, Извештај о раду Музеја за 1988, инв.бр. 29/7

Значајне посете Народном музеју Ниш

Од самог оснивања Народни музеј посећују значајне личности из политичког врха, научници, културни и јавни радници из земље и света.

Прва висока званица која је посетила Ћеле Кулу и Чегар из краљевске породице Карађорђевић, био је краљ Александар I Карађорђевић 1927. године, поводом педесетогодишњице ослобођења од Турака и освећења споменика на Чегру. Престолонаследник Петар II у пратњи кнеза Александра, председника владе Драгише Цветковића и армијског генерала Петра Косића, посетио је Ниш 1940. године. Било је то његово научно -

Краљ Александар Карађорђевић Ћеле Кули и Чегру у пратњи председника нишке општине Драгише Цветковића 1927. године (кат. бр. 67)

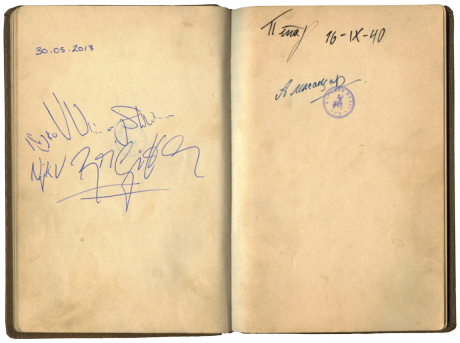

Потписи престолонаследника Петра II и кнеза Александра 1940. године и принчевског пара Владимира и Бригите Карађорђевић, 2013. године (кат. бр. 26)

школско путовање по Србији на коме је разгледао споменике и културне тековине града. Високи гости обишли су Фабрику дувана, Саборну цркву и на крају Историјско - етнографски музеј где их је дочекао потпредседник управе Музеја Боривоје Гојковић. У Музеју су са пажњом разгледали археолошке и нуизматичке предмете из доба античког Наиса. Дуго су се задржали разгледујући музејску зграду о чијем историјату им је причао Драгиша Цветковић. Пред полазак из Музеја краљ се је уписао у књигу посетилаца ставивши поред свог потписа и дан посете Музеју - *16. септембар 1940*. Поред њега потписао се је и кнез Александар, из музеја су кренули ка Нишкој Бањи, задржали се на Ћеле Кули а затим свратили на Медијану, чије су ископине откривене свега неколико година пре тога (1936).[22]

У години оснивања Музеја (1933) у књизи утисака су потписи бана Моравске бановине Милана Николића и Драгише Цветковића и потписи оснивача Музеја и чланова Музејског друштва.[23]

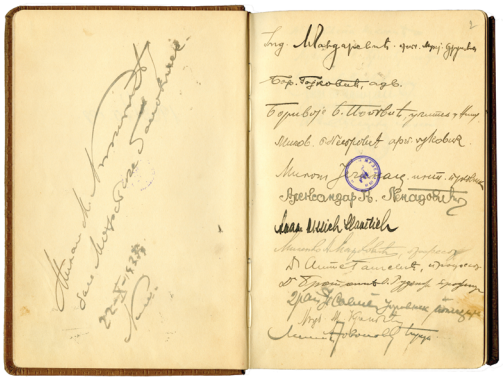

Потпис бана Милана Николића и оснивача Музеја приликом свечаног отварања музеја у Кући Христодулових, 22. 10. 1933. (кат. бр. 26)

Период почетком 30 - тих година прошлог века обележен је плодном сарадњом музеја са Владимиром Фјуксом, професором археологије са универзитета у Кембрицу у Масачусетсу, САД, који је тих година често долазио у Ниш.[24]

После рата, 50 - тих година, посете су се омасовиле због актуелних тема из НОБ - а, а 60 - тих и 70 - тих година прошлог века број посетилаца попео се на 100.000 годишње. Музеј дочекује високе државнике и делегације из целог света и политичке личности СФРЈ.

Приликом посете првој изложби о Стевану Сремцу 1951. године, после откупа његове заоставштине, познати песник, тада гимназијалац, Бранко

22 Аноним, „Њ. В. краљ посетио је Ниш и околину где је одушевљено дочекан", *Политика* бр. 11601, 19. септембар 1940, 1- 4
23 ОДАГНМН, досије 36, Књига посетилаца 1933 - 1940, инв. бр. 26
24 ОДАГНМН, Летопис Народног музеја Ниш, књига I, 10

Миљковић, сео је за радни сто свог омиљеног писца и узео његово перо... О томе пише његов биограф В. Петровић:

„Седа за Сремчев писаћи сто. Налакти се левом руком и ставља кажипрст на чело. Замишљено, гледа у плафон. Узима перо, умочи га у мастило и изнад саме површи стола, у ваздуху, као пише дуге редове. Онда устаје и каже: Ето, писао сам мало прозе. Узима потом, Сремчев штап; нагло уозбиљен, исправи се и крене као какав умишљени господин. Али, кад смо чули кораке дежурног службеника, Бранко, одлажући штап, рече: Ето, био сам и Стеван Сремац.
Враћамо се, Чаиром, пуни утисака. Ако нас неко пита где смо били, подучава Бранко, рећи ћемо да смо били Стевану Сремцу у гостима“. [25]

Приликом откривања споменика на Бубњу 12. октобра 1963. године, музеј НОБ-а и Ћеле Кулу посетили су: председник Скупштине Србије Петар Стамболић, потпредседник Александар Ранковић, државни секретар за народну одбрану Иван Гошњак, секретар Централног комитета Савеза комуниста Србије Јован Веселинов и други високи руководиоци.[26]

Директор Музеја Крста Ђорђевић са потпредседником скупштине Србије Александром Ранковићем, Логор на Црвеном крсту, 1963. године (кат. бр. 68)

Изузетан догађај за град Ниш представљале су посете председника СФРЈ Јосипа Броза Тита Нишу. Председник Тито био је у званичној посети Нишу пет пута. Његов први долазак у Ниш био је 6. јула 1952. године. Тада је ишао возом до Нишке Бање, а затим аутомобилом до Ниша, када је обишао Ћеле Кулу. О његовом доласку сведочи потпис у књизи утисака из Ћеле Куле (кат.бр.28). Други пут је посетио Ниш 22. новембра 1959.

25 Видосав Петровић, Бранко Миљковић или *Песников узлет*, Ниш, 2001, стр. 104-105
26 ОДАГНМН, Летопис Народног музеја Ниш, књига I, 325

године. Његова следећа посета била је 1964. године, када је заједно са председником Алжира Ахмедом Бен – Белом обишао Ћеле Кулу.

Председник Тито и председник Алжира Ахмеда Бен Беле
у посети Ћеле Кули, 1964. године (кат. бр. 69)

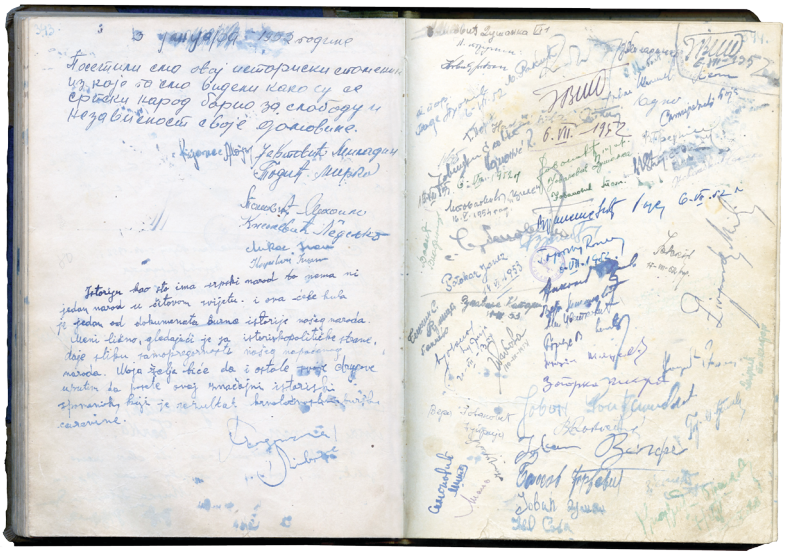

Потпис председника Тита у књизи утисака од 1951. до 1954. године (кат. бр. 25)

У Летопису Народног музеја Ниш (кат. бр. 24) поводом тог догађаја пише:

Приликом доласка Бен Беле, председника Алжира у Југославију, обишао је и град Ниш са својом пратњом. Дана 7. марта 1964. у пратњи Бен Беле и његове свите били су: председник Тито, председник Извршног већа Јован Веселинов и много других високих руководилаца. Тог дана претседник Тито у пратњи Бен Беле и целе пратње, у 11 часова, посетио је Ћеле Кулу. За време разгледања Ћеле Куле, Бен Бели је на француском пружио историјске податке Ненадовић Александар, управник музеја у пензији, а председнику Титу управник музеја Ђорђевић Крста. По разгледању Ћеле Куле, Ненадовић Александар предао је поклон Бен Бели, а Ђорђевић Крста председнику Титу. Поклони су се састојали од бронзане макете Ћеле Куле и албума са снимцима концентрационог логора на Црвеном крсту и споменика на Бубњу. Пред излазак из Ћеле Куле и Бен Бела и председник Тито уписали су се у књигу утисака.[27]

Делегација државе Мали у посети Медијани, 1965. године (кат. бр. 70)

Тито је био у Нишу четири године касније, 25. октобра 1968.[28], када је посетио спомен – парк Бубањ и одао почаст страдалим родољубима. Последњи пут званично долази у Ниш 16. априла 1971. године, и том приликом обилази Електронску индустрију и Универзитет. [29]

Делегација Малија посетила је 1965. године археолошко налазиште Медијана и уписала се у књигу утисака. Следеће године 11. фебруара Ниш су посетили и разгледали Археолошки сала и друге музејске објекте државна делегација Гане и два истакнута научника СССР-а – дописни члан Академије наука Прокоров Иванович и директор техничких наука Висарион Костантинович Јасков, учесници у пројекту *Луна 9*.[30]

27 ОДАГНМН, Летопис Народног музеја Ниш, књига I, 371

28 Аноним, Народне новине, број 42, Ниш, 25.октобар 1968, стр. 1

29 Аноним, „Председник Тито данас у Нишу", *Народне новине*, број 1465, Ниш, 16. април 1971, стр. 1

30 *Луна 9* је прва свемирска сонда из серије *Луна* СССР – а која се 3. фебруара 1966. године успешно спустила на Месец.

Јуна месеца 1966, Ћеле Кулу и Медијану посетила је делегација француских правника на челу са једним од најеминентнијих светских имена у области кривично – правних наука, професором Марком Анселмоном. Затим у истом месецу Душан Петровић Шане, председник Скупштине Србије посетио је и разгледао Логор на Црвеном крсту, а 20. јула посетили су и разгледали Ћеле Кулу председник Извршног већа Србије Стаменковић Драги и делегација Извршног већа Словеније.[31]

Вајар Славко Милетић
у свом атељеу (кат. бр. 71)

Летопис Народног музеја бележи да је 1966. године, септембра месеца, у посети Нишу био и југословенски вајар Славко Милетић, чији је стваралачки рад био веома значајан за овај град. Први пут је, иначе, био у Нишу са службом 1924. године, када је посетио Ћеле Кулу неколико пута. Овај познати уметник је између два светска рата живео, радио и стварао у Нишу.[32]

Његов стваралачки опус обухвата тридесетак радова, углавном бисте и портрете, неколико рељефа и један већи споменик - *Спомен конструрница стрељанима 1917*. Већина скулптура је сачувана, мада су неке познате са фотографија и из извора: биста Милоша Обилића, војводе Петра Бојовића, генерала Милојка Лешјанина. Међу њима је посебно занимљив Калча, јунак Сремчеве Ивкове славе и познати нишки ловац извајан као цела фигура. Најраније дело које је радио у Нишу, била је биста Настасија Петровића - Учитељ Тасе, једног од првих нишких просветитеља. У то време настале су још две бисте: допојасна фигура Николе Пашића, која

31 ОДАГНМН, Летопис Народног музеја Ниш, књига II, 143-144
32 ОДАГНМН, Летопис Народног музеја Ниш, књига II, 148-150.

није сачувана и попрсје од бронзе једног од првих председника општине Тодора Миловановића, која је оштећена у бомбардовању 1941.

У склопу реновирања Ћеле Куле, а поводом шездесетогодишњице ослобођења Ниша од Турака, Славко Милетић је израдио попрсје Стевана Синђелића, медаљон са ликом Ла Мартина и паронамски приказ Боја на Чегру који није сачуван, а нешто касније и Бој на Чегру, рељеф у бронзи, постављен на споменик Стевану Синђелићу испред Ћеле Куле у Нишу.

Биста Мис Карингтон Вајлд, Енглескиње која је била иницијатор акције да се прикупи помоћ за ратну сирочад Србије, израђена је 1938. године и постављена у дворишту Српско-енглеског дома, одакле је после рата уклоњена. Овој галерији придружују се и попрсја Стевана Сремца и Добрице Милутиновића која се налазе у холу Народног позоришта.[33]

Осим бројних значајних посета, 1966. годину обележио је и један веома важан догађај: Музеј је посетио стохиљадити посетилац у тој години, извесни Драго Хорват, војник из касарне Комрен. Пригодна свечаност је одржана у просторијама Археолошког музеја и том приликом су додељене пригодне награде, сувенир главе византијске царице, велика макета Ћеле Куле и музејске публикације. Овај догађај је емитован у ТВ Дневнику од 20. 12. 1966. године и о њему су писали *Политика*, *Вечерње новости*, и други.[34]

Следеће, 1967. године, председник норвешке владе Пер Бортен посетио је Ћеле Кулу и Медијану. Том приликом поклоњен му је одлив Ћеле Куле у бронзи и глава византијске царице у гипсу. Исте године, ове објекте Музеја посетили су заменик генералног директора УНЕСКО-а Малком Адишешије са својом пратњом, секретар КП Италије Луиђи Лонго и Валдек Роше, секретар КП Француске. Чувени совјетски пијаниста Свјатослав Рихтер, посетио је Медијану и дириговао испред Ћеле Куле.[35]

Године 1968. Логор на Црвеном крсту посетио је Петар Стамболић, председник ЦК Србије. Прва званична посета високе делегације Врховног совјета нашој земљи била је на Ћеле Кули 11. октобра 1970. године. Ову посету преносила је државна телевизија, а домаћин је био историчар Зоран Милентијевић који их је поздравио у име Народног музеја.[36]

---

33 Наташа Дрча, „Вајарска делатност Славка Милетића у Нишу (1936-1941.)", *Зборник Народног музеја Ниш 6-7*, Ниш, 1991, 154-161.

(После више деценија испред Енглеског дома враћена је биста госпође Карингтон Вајлд. Копија је урађена по гипсаном моделу који се налази у нишком Музеју.)

34 ОДАГНМН, Летопис Народног музеја Ниш, књига II, 151

35 ОДАГНМН, Летопис Народног музеја Ниш , књига II, 220 - 221

36 ОДАГНМН, Драгољуб Дејановић, Белешке директора (рукопис), досије 36, свеска I, 1970/71, 8.

Луиђи Лонго, секретар КП Италије у посети Медијани 1967. године (кат. бр. 72)

Валдек Роше, секретар КП Француске у посети Логору на Црвеном крсту 1967. године (кат. бр. 73)

Диригент Свјатослав Рихтер на Медијани 1967. године (кат. бр. 74)

Петар Стамболић, председник ЦК Србије у посети Логору на Црвеном крсту 1968. године (кат. бр. 75)

Посета Иве Андрића Музеју и Логору на Црвеном крсту 1968. године (кат. бр. 76)

Јавни и културни радници, књижевници, уметници, радо су обилазили споменике и Музеј у Нишу. На позив града Ниша нобеловац Иво Андрић два пута је боравио у Нишу 1965. и 1968. године. Први пут, 15. и 16. октобра 1965. посетио је Универзитет приликом његовог оснивања и свечаног отварања (14. октобар 1965.), и други пут, на позив омладине и радника Ниша 7. и 8. јуна 1968. године. Тада је одржао књижевно вече у сали Универзитета, посетио Гимназију „Стеван Сремац", Фабрику дувана и на крају био је гост Музеја. Посетио је меморијални објекат Музеја Логор на Црвеном крсту и задржао се у краћем разговору у библиотеци Музеја са директором Крстом Ђорђевићем и кустосима.

Андрићеве посете Нишу представљале су изузетан културни догађај и део су културне историје Града.[37]

Следеће године у посету Музеју дошао је познати књижевник Меша Селимовић, а знаменити песници Скендер Куленовић и Десанка Максимовић посетили су Музеј 1971. Деценију касније 1982. год. Д. Максимовић је одржала књижевно вече на трибини *Вечери музеја*.

Књижевник Меша Селимовић у Народном музеју Ниш 1969. године (кат. бр. 77)

Патријарх Српске православне цркве господин Герман и Васељенски патријарх Вартоломеј одржали су опело у Ћеле Кули 1972. године[38]. У Летопису Народног музеја забележен је овај догађај:

Патријарх СПЦ господин Герман и Васељенски Патријарх Вартоломеј на Ћеле Кули 1972. године. (кат. бр. 78)

37 Јован Младеновић, „Слике времена - Андрићеве посете Нишу 1965-1968.", *Пешчаник IV*, Ниш, 2006, 167-172

38 ОДАГНМН, Драгољуб Дејановић, рукопис, свеска III, 42 (Исте године, 7. јуна Патријарх Герман посетио је и Логор на Црвеном Крсту)

Председник председништва СФРЈ Дража Марковић и потпредседник председништва СФРЈ Владимир Бакарић у Ћеле Кули 1975. године (кат. бр. 78)

Португалска делегација на Логору Црвени крст 1976. године (кат. бр. 79)

Председник СИВа Веселин Ђурановић и Председник извршног већа СР Србије Душан Чкребић са историчарем Зораном Милентијевићем, Ћеле Кула 1978. године (кат. бр. 80)

Данас, у среду, 31. маја 1972. године, на дан битке на Чегру, Ћеле Кулу су посетили представници Српске православне цркве и Грчке православне цркве. Било је око 30 црквених достојанственика. На челу наше делегације - Српске православне цркве био је патријарх Герман, а грчку делегацију предводио је такође патријарх грчке православне цркве. Ово је признање споменику у националној борби. Дан је био сунчан, ведар, топао, право лето. Температура је била око 26 целзијусових степени. Посета је била најављена музеју још јуче преко скупштине општине и то за 10 и 30, али су дошли у 9 и 30 часова. Свима је дата значка и разгледница Ћеле Куле. По оцени другарице Радмиле Крушковић, кустоса музеја, која је била присутна са Зораном Милентијевићем, такође кустосом, били су (представници делегације) задовољни. Служили су и службу божију у Ћеле Кули. Побудили су велики интерес присутних посетилаца међу којима је било и странаца. Јако су лепо певали. Посебно су се истицала два тенора.

Опело на Ћеле Кули и Чегру је дуги низ година служио је, тада епископ нишки, садашњи патријарх СПЦ господин Иринеј.

Владимир Бакарић, потпредседник Председништва СФРЈ и Дража Марковић, председник Председништва СР Србије, посетили су Ћеле Кулу 1975. године. Следеће године, септембра, Логор на Црвеном крсту посетила је делегација КП Португала. Генерал Никола Љубичић, савезни секретар за народну одбрану, посетио је Логор на Црвеном крсту, Бубањ и Медијану 1977. године[39]. Веселин Ђурановић, председник Савезног извршног већа и Душан Чкребић, председник Извршног већа СР Србије посетили су Ћеле Кулу 1978. године.[40]

Академик Васа Чубриловић, посетио је Народни музеј 1984. године. био је гост на *Вечерима музеја* и том приликом одржао предавање, а затим обишао Ћеле Кулу и споменик на Чегру.

Академик Васа Чубриловић и директор Музеја Богољуб Станковић на Чегру 1984. године (кат. бр. 81)

39 ОД, Хемеротека, Аноним, „Генерал Љубичић посетио Бубањ", *Народне новине*, Ниш, 21. јун 1977.
40 ОД, Хемеротека, Миле Милојковић, „Три кључна задатка у 1978.", *Народне новине*, Ниш, 13. јануар 1978, 3

Принц Томислав Карађорђевић дошао је у Ниш 1992. године и обишао Ћеле Кулу и споменик на Чегру.[41]

Принц Томислав Карађорђевић у Ћеле Кули и на Чегру 1992. године (кат. бр. 82)

Од 2000. године Народни музеј посећују представници државног врха из неколико влада Србије које су се смењивале до данас, као и представници ресорног Министарства.

У склопу припрема за прославу 1.700 година од Миланског едикта, аташе за културу америчке амбасаде Ен Мари Мур посетила је археолошку поставку Народног музеја и локалитет Медијана[42]. Аташе за културу кинеске амбасаде у Београду Ши Сју Хонг такође је посетио Медијану и том приликом изразио уверење да ће локалитет привући пажњу туриста из Кине у јубиларној години хришћанства.[43] Поменуте 2013-те године, папски изасланик кардинал Анђело Скола, у пратњи кустоса Весне Црноглавац посетио је изложбу *Константин Велики и Милански едикт 313 - Рађање хришћанства у римским провинцијама на тлу Србије,* коју је свечано отворио градоначелник Зоран Перишић.

Исте године принц Владимир и принцеза Бригита Карађорђевић обишли су Ћеле Кулу, Археолошку салу, галерију Синагога и Тврђаву.[44]

41 ОДАГНМН, Досије 6/Р, 1/92
42 ОД, Хемеротека, АГ. „Улагање Америке у српску културу", *Народне новине*, Ниш, 2. април 2012, 13
43 ОД, Хемеротека, Ј.Ц. „Медијана привлачи туристе", *Народне новине*, Ниш, 10. мај 2012, 2
44 ОД, Хемеротека, К.Т. „Помоћ школи 14. октобар", *Народне новине*, Ниш, 31. мај 2013, 11

Кардинал Анђело Скола на изложби „Константин Велики и Милански едикт 313 - Рађање хришћанства у римским провинцијама на тлу Србије“ 2013. године (кат. бр. 84)

Принц Владимир Карађорђевић са супругом Бригитом у посети Ћеле Кули 2013. године (кат. бр. 85)

Град Ниш у новијој историји постаје све више значајан дипломатски центар. Бројни међународни сусрети догађају се у Нишу и том приликом државни званичници посећују музејске поставке. Приликом заједничке седнице Владе Републике Србије и Мађарске, премијери двеју Влада Александар Вучић и Виктор Орбан обишли су новембра 2016. године Археолошку поставку и уписали се у књигу утисака.[45]

Пресрећан што сам имао прилику да много тога научим о српској историји на овом дивном месту. Поносан и задовољан због гостопримства које смо указали Виктору Орбану.

Александар Вучић

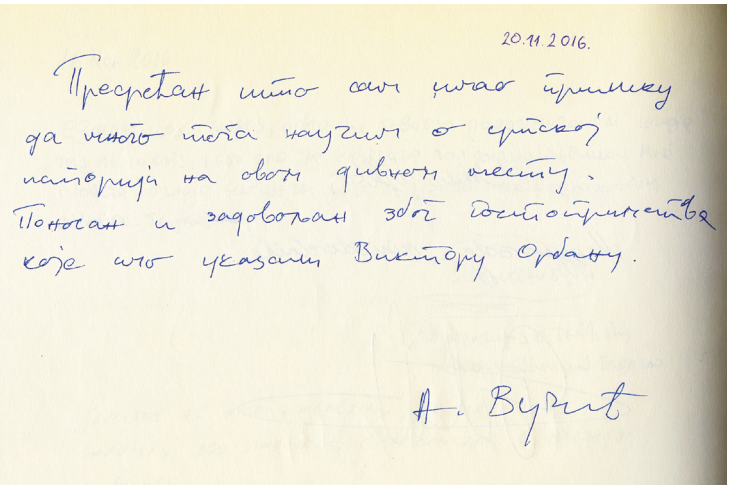
20.11.2016.

Пресрећан што сам имао прилику да много тога научим о српској историји на овом дивном месту. Поносан и задовољан због гостопримства које смо указали Виктору Орбану.

А. Вучић

Потпис премијера Србије Александра Вучића у Књизи утисака 2016. године (кат. бр. 86)

45 ОД, Хемеротека, Б. Јанићковић, „Вучић и Орбан обишли нишки Музеј", *Блиц*, Београд, 21. новембар 2016.

***

Манифестацијама *Недеља музеја* и *Вечери музеја* Народни музеј Ниш је показао да није само простор за предмете из прошлости, већ и да има значајну едукативну улогу у својој средини. Ови програми су од самог почетка популарисали рад Музеја који је отворио своја врата за бројну публику, тако да је у наредним годинама константно растао број посетилаца, међу којима је био и велики број значајних личности. Све то указује да је Музеј био угледна институција са великим реномеом.

Некадашње манифестације подсећају на данас актуелне *Ноћ музеја* и *Музеји Србије, десет дана од десет до десет,* али правити компарацију музеја некада и музеја какав је данас незахвално је у времену високе технологије. Многе савремене музејске форме попут дигиталних музеја и изложби, мултимедијалних презентација, музеј као такав дижу на један виши ниво. Са друге стране, захваљујући преданости и ентузијазму оснивача Музеја који су поставили чврсте темеље ове значајне институције, савремени трендови и тенденције не би били могући.

Изложба коју прати овај каталог презентује архивску грађу Одељења документације Народног музеја хронолошки поређану у три сегмента: Недеља музеја, Вечери музеја и Посете значајних личности Музеју. На изложби су приказани плакати, позивнице, летописи, књиге утисака, фотографије и документи који сведоче о активностима Музеја које је предузимао у склопу своје делатности у периоду од шездесетих до деведесетих година прошлог века, као и фотографије на којима су значајне личности у посети Музеју од његовог оснивања до данашњих дана.

Drage gospodine Aco:

Mnogo Vam hval
Volo rado čuj
primio.
taku uspešnu sezonu
Brodu, i nadam se
pozivom Vaš nov mate
interesovanog muzeja
bio i ja

КАТАЛОГ

НИШКО
МУЗЕЈСКО ДРУШТВО
извршиће свечано отварање НИШКОГ
МУЗЕЈА
у згради УЧИТЕЉСКОГ ДОМА у Нишу, на дан 23 априла 1933 године у 16 часова по подне

На ово свечано отварање позвани су г. г. Министри, Бан, сенатори, посланици и остали високи функционери, а тако оним путем позивају се сви грађани Ниша и Моравске бановине, љубитељи музеја и наших старина да посете ову свечаност.

Разгледавање изложених старина у музеју дозвољено је само три дана: 22, 23 и 24 априла ове год. од 9 до 12 и од 14 до 18 часова.

Улазна цена за разгледивање је 2 динара, за ђаке и војнике 1 динар у корист музеја.

Може се посетиоци музеја да старине које они имају или њихови пријатељи, да поклоне музеју или понуде за откуп — јер старине имају вредност само за музеј.

Управа Музејског Друштва

1. Плакат - Отварање Нишког музеја, 23. април 1933. године
Папир, 47 x 63 цм
ОД НМН, досије Плакати, инв. бр. 1

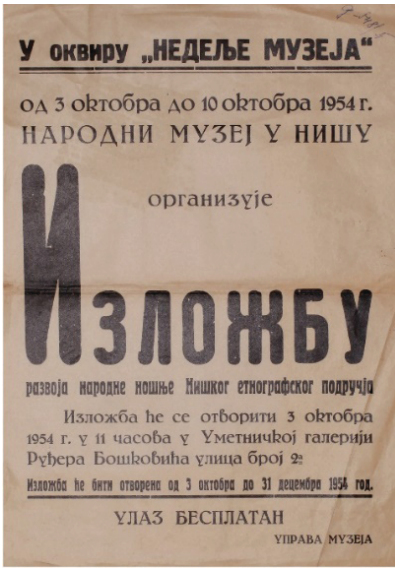
У оквиру „НЕДЕЉЕ МУЗЕЈА“
од 3 октобра до 10 октобра 1954 г.
НАРОДНИ МУЗЕЈ У НИШУ
организује
ИЗЛОЖБУ
развоја народне ношње Нишког етнографског подручја
Изложба ће се отворити 3 октобра 1954 г. у 11 часова у Уметничкој галерији Ђуђера Бошковића улица број 2.
Изложба ће бити отворена од 3 октобра до 31 децембра 1954 год.
УЛАЗ БЕСПЛАТАН
УПРАВА МУЗЕЈА

2. Плакат - Изложба „Развој народне ношње нишког етнографског подручја“, 3 – 10. октобар 1954. године
Папир, 29,5 x 41,5 цм
ОД НМН, досије Плакати, инв. бр. 2

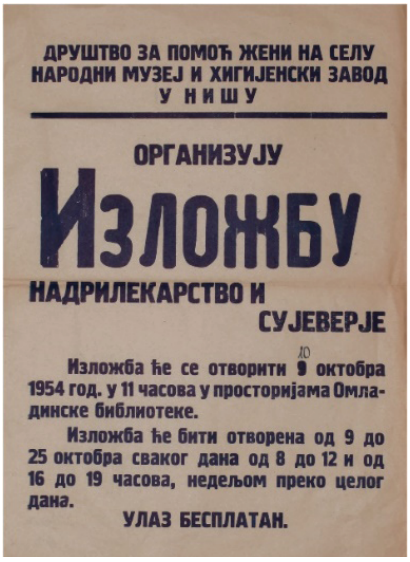
ДРУШТВО ЗА ПОМОЋ ЖЕНИ НА СЕЛУ
НАРОДНИ МУЗЕЈ И ХИГИЈЕНСКИ ЗАВОД
У НИШУ
ОРГАНИЗУЈУ
ИЗЛОЖБУ
НАДРИЛЕКАРСТВО И СУЈЕВЕРЈЕ
Изложба ће се отворити 9 октобра 1954 год. у 11 часова у просторијама Омладинске библиотеке.
Изложба ће бити отворена од 9 до 25 октобра сваког дана од 8 до 12 и од 16 до 19 часова, недељом преко целог дана.
УЛАЗ БЕСПЛАТАН.

3. Плакат - Изложба „Надрилекарство и сујеверје“, 9 - 25. октобар 1954. године
Папир, 29,5 x 41,5 цм
ОД НМН, досије Плакати, инв. бр. 3

ПОСЕТИТЕ МУЗЕЈЕ
НЕДЕЉА МУЗЕЈА
ЗАШТИТЕ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ И ПРИРОДНИХ РЕТКОСТИ
ОД 15-22 МАЈА
УЛАЗ БЕСПЛАТАН

4. Плакат - Недеља музеја 15 - 22. маја 1955. године
Папир, 41,5 x 59 цм
ОД НМН, досије Плакати, инв. бр. 4

5. Плакат - Недеља музеја 8 - 14. октобра 1956. године
Папир, 35 x 50 цм
ОД НМН, досије Плакати, инв. бр. 5

6. Плакат - Недеља музеја 8 - 14. октобра 1956. године
Папир, 56,5 x 77 цм
ОД НМН, досије Плакати, инв. бр. 6

7. Међународни плакат - Недеља музеја „Pologne 1956“
Папир, 67,5 x 99,5 цм
ОД НМН, досије Плакати, инв. бр. 7

8. Плакат - Етнографска изложба у Тврђави, Недеља музеја 6 - 13. октобра 1957. године
Папир, 67 x 98,5 цм
ОД НМН, досије Плакати, инв. бр. 8

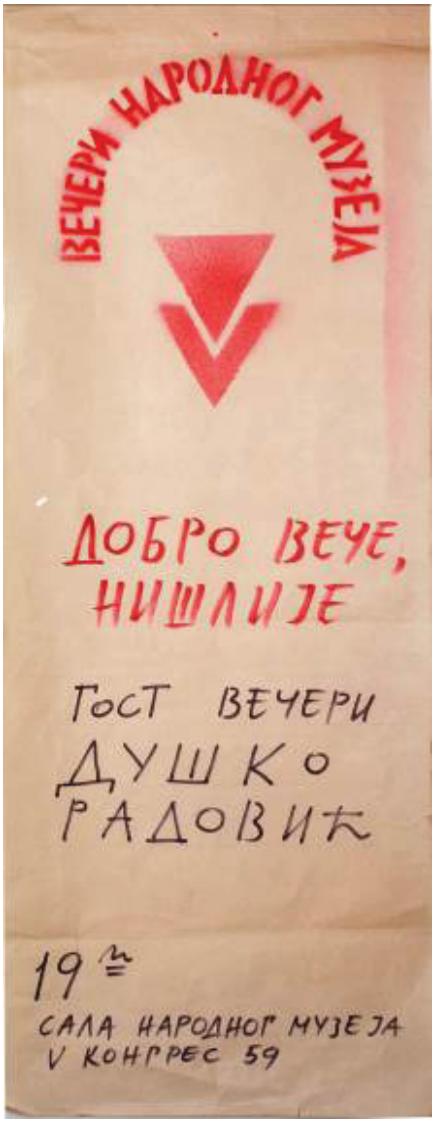

9. Плакат - Књижевно вече „Добро вече, Нишлије“, Душко Радовић, 1981. године
Папир, 34,5 x 89,5 цм
ОД НМН, досије ВМ 3/81

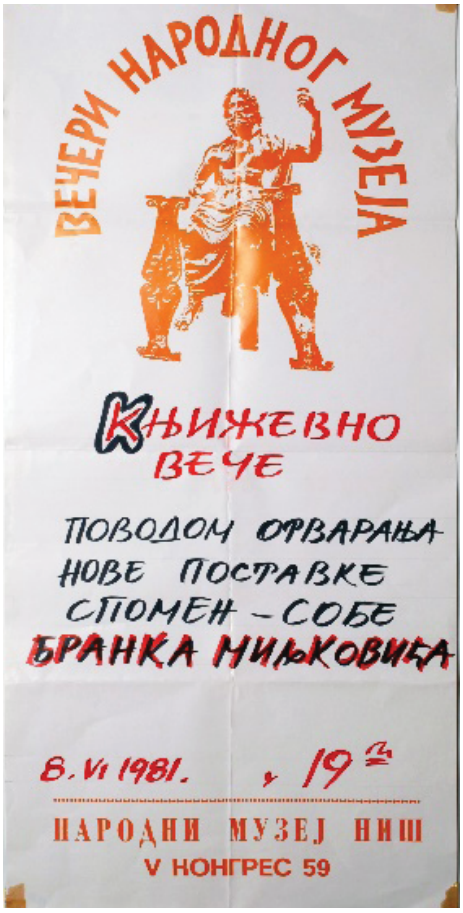

10. Плакат - Књижевно вече поводом отварања нове поставке спомен - собе Бранка Миљковића, 8. јун 1981. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 4/81

11. Плакат - Предавање „Археолошко истраживање нишке Тврђаве“, др Петар Петровић, 15. јун 1981. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 5/81

12. Плакат - Предавање „Јужно Поморавље у првој хиљади п.н.е.“, академик др Милутин Гарашанин, 14. јун 1982. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 1/82

13. Плакат - Књижевно вече „Сусрет са Десанком Максимовић“, 1. новембар 1982. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 1а/82

14. Плакат - Предавање „Становништво и етнички процеси на истоку и југу Србије“, др Петар Влаховић, етнолог и антрополог из Београда, 25. новембар 1982. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 1б/82

15. Плакат - Предавање „Стање књижевног језика у југословенским градовима“, гост др проф. Томас Магнер, Пенсилванија, САД, 12. мај 1983. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 1/83

16. Плакат - Монодрама „Крајпуташ“, Сима Ерчевић, 1983. године
Папир, 39,5 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 1а/83

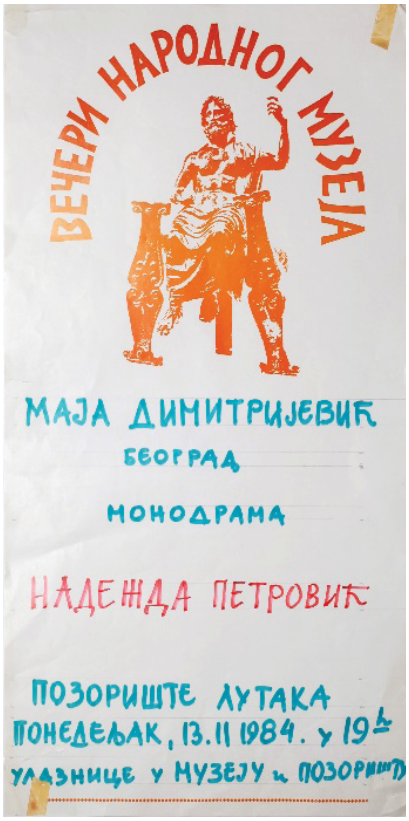

17. Плакат - Монодрама „Надежда Петровић“, Маја Димитријевић, 13. фебруар 1984. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 2/84

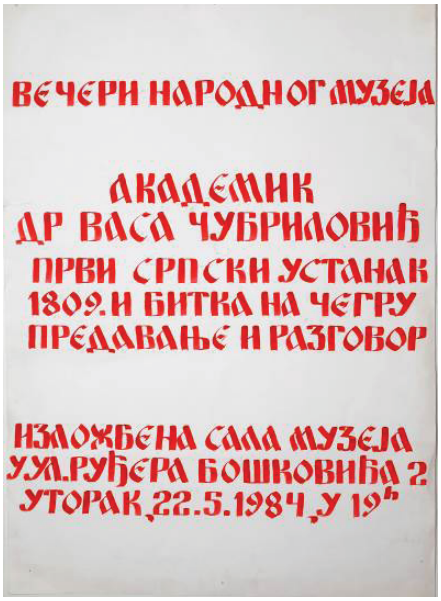

18. Плакат - Предавање „Први српски устанак 1809. и Битка на Чегру“, академик др Васа Чубриловић, 22. мај 1984. године
Папир, 50 x 71,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 2а/84

19. Плакат - Предавање „Утицај Милешеве у обнови Пећке патријаршије 1557. год“, академик Радован Самарџић, 7. јун 1984. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 26/84

20. Плакат – Вече монодраме „Ђука Беговић“ - Ф. Шоваговић, „Дон Кихот“ - Ж. Вукојевић, 5. октобар 1986. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 02/III-8/86

21. Плакат - Предавање „Средњовековни градови у Србији и њихова самоуправа“, академик Сима Ћирковић, 4. децембар 1986. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 02/III-10/86

22. Плакат - Предавање „Ниш у средњем веку“, др Јованка Калић, 26. фебруар 1987. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 02/III-2/87

23. Плакат - Предавање „Материјална култура средњовековне Србије са пројекцијама“, др Душица Минић, 7. април 1987. године
Папир, 33 x 69,5 цм
ОД НМН, досије ВМ, 02/III-4/87

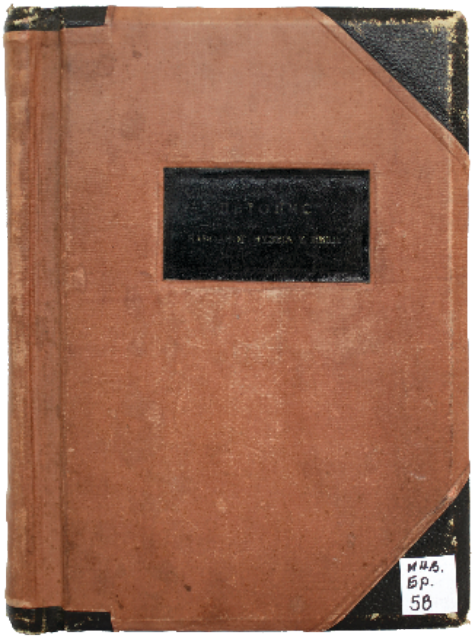

24. Летопис Народног музеја у Нишу, књига I
30 x 22 цм
ОД АГНМН, досије 36, инв.бр. 58

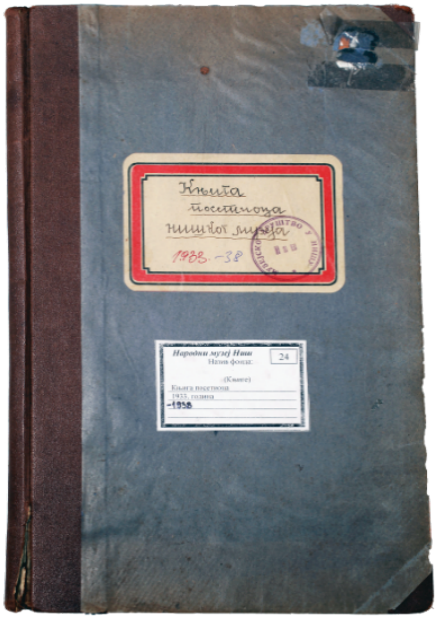

25. Књига посетилаца Нишког музеја 1933 - 1938. године
33,5 x 22,5 цм
ОД АГНМН, досије 36, инв.бр. 24

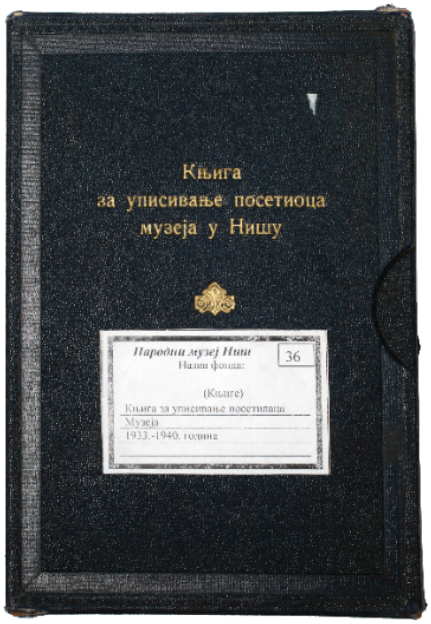

26. Књига за уписивање посетилаца Музеја у Нишу, 1933 – 1940. године
21 x 14 цм
ОД АГНМН, досије 36, инв.бр. 36

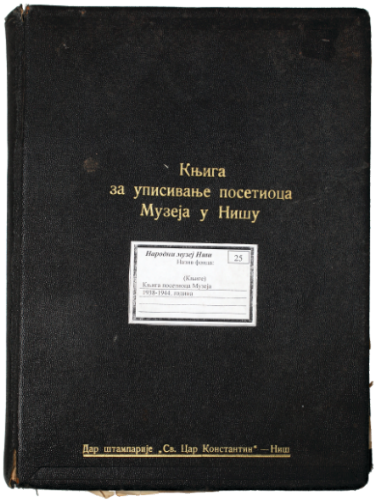

27. Књига посетилаца Музеја 1938 - 1944. године
29,5 x 22 цм
ОД АГНМН, досије 36, инв.бр. 25

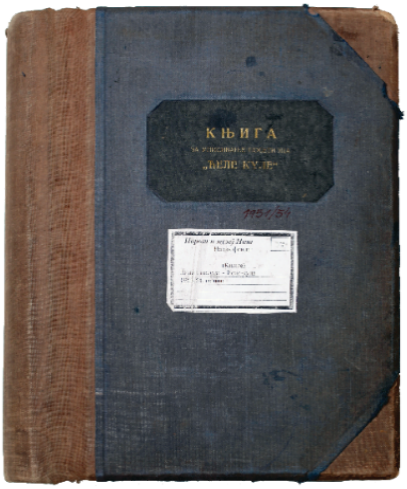

28. Књига посете Ћеле Кули, 1951 - 1954. године
29 x 23 цм
ОД АГНМН, досије 36, инв.бр. 17

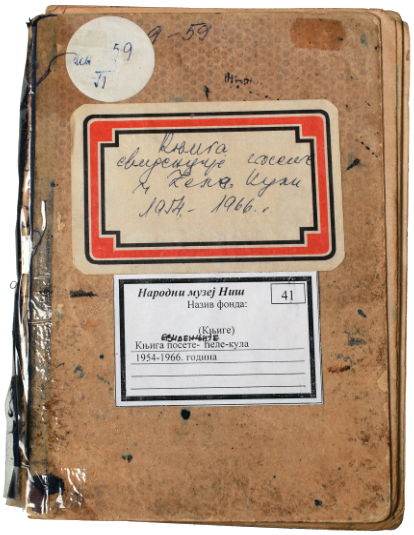

29. Књига евиденције посете Ћеле Кули, 1954 – 1966. године
19,5 x 14 цм
ОД АГНМН, досије 36, инв.бр. 41

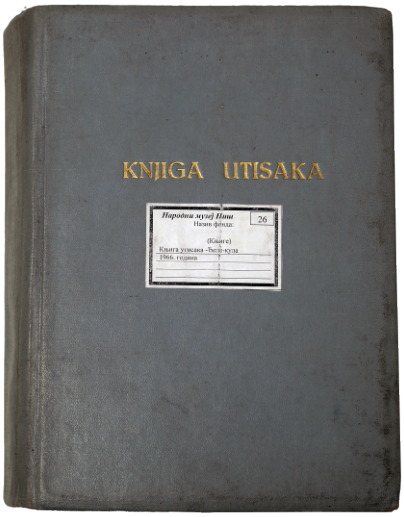

30. Књига утисака – Ћеле Кула, 1966. године
29,5 x 22 цм
ОД АГНМН, досије 36, инв.бр. 26

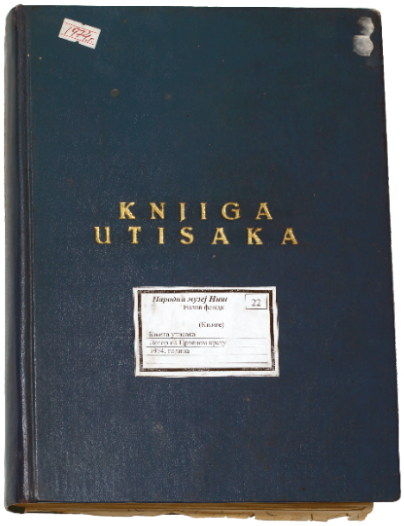

31. Књига утисака – Логор на Црвеном крсту, 1974. године
28,5 x 21 цм
ОД АГНМН, досије 36, инв.бр. 22

32. Албум Вере Благојевић, 1978. година
31 x 20 цм
ОД АГНМН, досије 36, инв.бр. 52

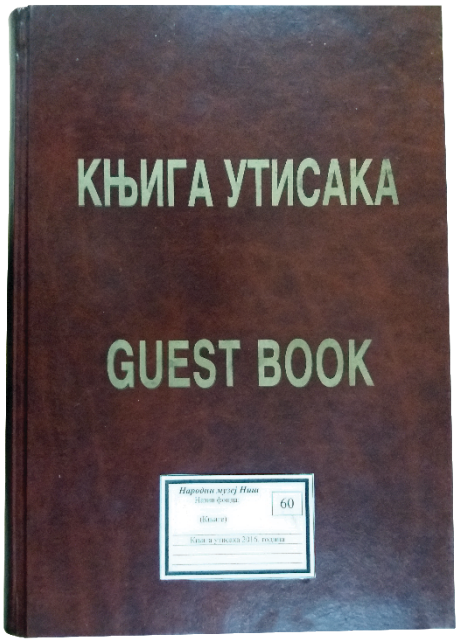

33. Књига утисака
– Археолошка сала, 2016. године
33,5 x 25 цм
ОД АГНМН, досије 36, инв.бр. 60

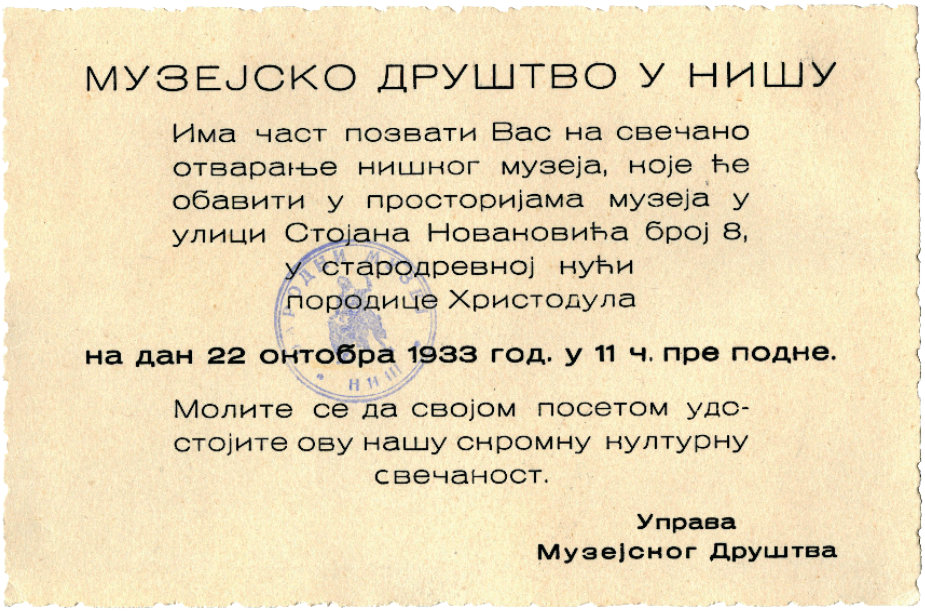

МУЗЕЈСКО ДРУШТВО У НИШУ

Има част позвати Вас на свечано отварање нишког музеја, које ће обавити у просторијама музеја у улици Стојана Новановића број 8, у стародревној кући породице Христодула

на дан 22 октобра 1933 год. у 11 ч. пре подне.

Молите се да својом посетом удостојите ову нашу скромну културну свечаност.

Управа
Музејског Друштва

34. Позивница за отварање нишког музеја 1933. године
16,5 x 10,5 цм
ОД АГНМН, досије 44, инв.бр. 3

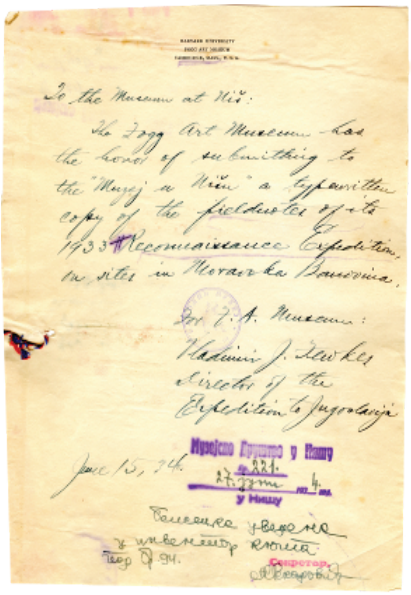

To the Museum at Niš:

The Fogg Art Museum has the honor of submitting to the "Muzej u Niš" a typewritten copy of the fieldnotes of its 1933 Reconnaissance Expedition in sites in Morava Banovina.

For F.A. Museum:
Vladimir J. Fewkes
Director of the
Expedition to Yugoslavia

June 15, 34.

Музејско друштво у Нишу
бр. 221.
27 јуни 1934 год.
у Нишу

Белешке уводе се
у инвентар
Музеја
Секретар

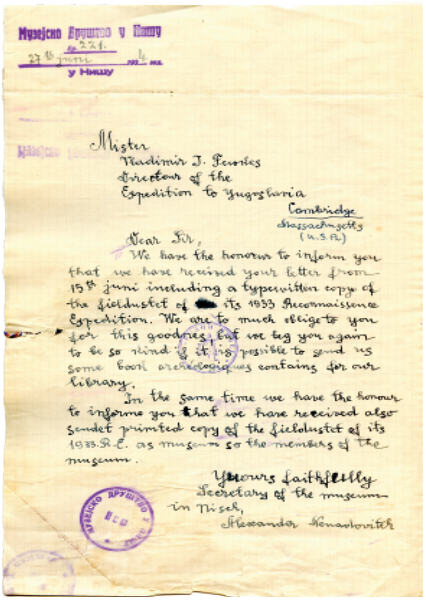

Музејско друштво у Нишу
бр. 221.
27 јуни 1934 год.
у Нишу

Mister
Vladimir J. Fewkes
Director of the
Expedition to Yugoslavia
Cambridge
Massachusetts
(U.S.A.)

Dear Sir,
We have the honour to inform you that we have received your letter from 15th juni including a typewritten copy of the fieldnotes of its 1933 Reconnaissance Expedition. We are to much obliged to you for this goodness, but we beg you again to be so kind if it is possible to send us some book or periodicals contains for our library.
In the same time we have the honour to informe you that we have received also sendet printed copy of the fieldnotes of its 1933.R.E. as museum so the members of the museum.

Yours faithfully
Secretary of the museum
in Nisch,
Aleksandar Ninković

35. Писмо Владимира Фјукса нишком музеју, 15. јун 1934. и одговор Музеја 27. јуна 1934. године
33,5 x 21 цм; 26 x 20 цм
ОД АГНМН, досије 3/1, инв.бр. 60, 60/1

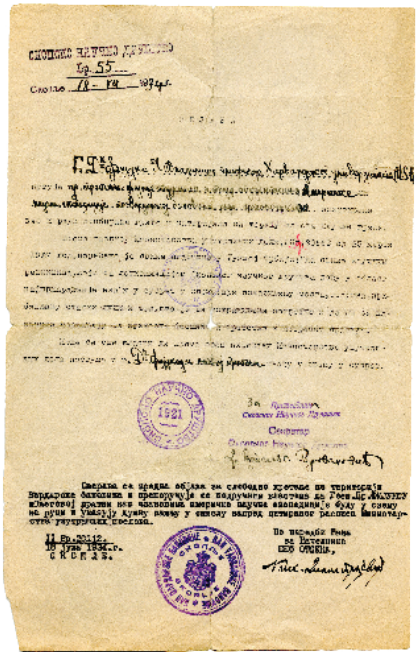

Скопско научно друштво
бр. 55
Скопје 18-VII 1934 год.

За Скопско Научно Друштво
Секретар

Сврха се предмет објави за слободно кретање по територија Вардарске бановине и препоручује се надлежним властима да Фем.Дс Фјукса и његовој групи на члановима америчке научне експедиције буду у свему на руци и Уметју Музеју у свему напред поменутог рефереса Министарства просвете.

11 Јули 1934 г.
Београд
СКСЕ 2 Бр.

По налогу Краља
за Министра
ПРЕС СЕКЕЛ,

36. Објава за слободно кретање Владимира Фјукса по територији Вардарске бановине, 18. јул 1934. године
31 x 19,5 цм
ОД АГНМН, досије 6, инв.бр. 1

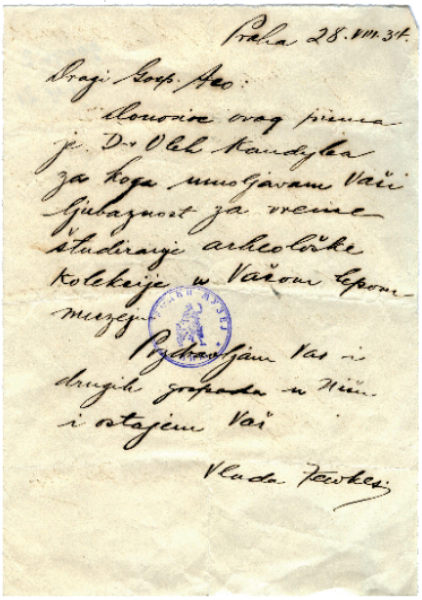

Praha 28. VIII. 34.

Dragi Gosp. Aco:

Dosadna ovaj pismo je Dr Otto Kandler za koga molim Vaši ljubaznost za vreme studiranje arheološke kolekcije u Vašom lepom muzeju.

Pozdravljam Vas i drugih gospoda u Nišu i ostajem Vaš

Vlada Fjukes

37. Писмо Владимира Фјукса нишком музеју, 28. август 1934. године
21 x 14 цм
ОД АГНМН, досије 2, инв.бр. 21

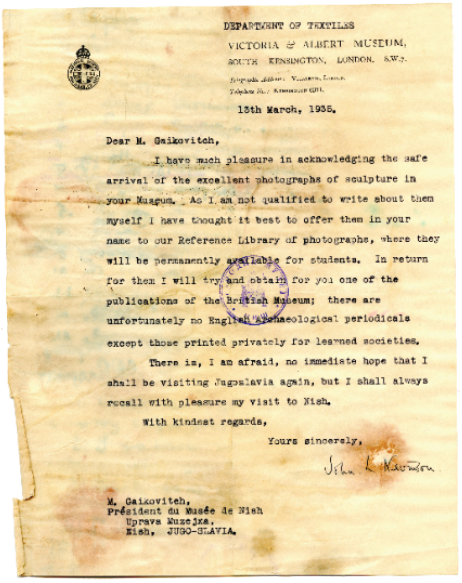

DEPARTMENT OF TEXTILES
VICTORIA & ALBERT MUSEUM,
SOUTH KENSINGTON, LONDON, S.W.7.

13th March, 1935.

Dear M. Gaikovitch,

I have much pleasure in acknowledging the safe arrival of the excellent photographs of sculpture in your Museum. As I am not qualified to write about them myself I have thought it best to offer them in your name to our Reference Library of photographs, where they will be permanently available for students. In return for them I will try and obtain for you one of the publications of the British Museum; there are unfortunately no English archaeological periodicals except those printed privately for learned societies.

There is, I am afraid, no immediate hope that I shall be visiting Jugoslavia again, but I shall always recall with pleasure my visit to Nish.

With kindest regards,

Yours sincerely,

M. Gaikovitch,
Président du Musée de Nish
Uprava Muzejka,
Nish, JUGO-SLAVIA.

38. Писмо британског музеја Алберт и Викторија нишком музеју, 13. март 1935. године
24 x 19 цм
ОД АГНМН, досије 4/1, инв.бр. 8/1

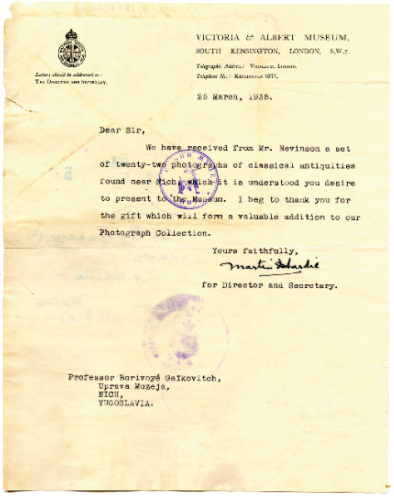

VICTORIA & ALBERT MUSEUM,
SOUTH KENSINGTON, LONDON, S.W.7.

Letters should be addressed to:
THE DIRECTOR AND SECRETARY.

25 March, 1935.

Dear Sir,

We have received from Mr. Nevinson a set of twenty-two photographs of classical antiquities found near Nish, which it is understood you desire to present to the Museum. I beg to thank you for the gift which will form a valuable addition to our Photograph Collection.

Yours faithfully,

for Director and Secretary.

Professor Sotirović Gaikovitch,
Uprava Muzeja,
NISH,
YUGOSLAVIA.

39. Писмо британског музеја Викторија и Алберт нишком музеју, 25. март 1935. године
24 x 18,5 цм
ОД АГНМН, досије 7, инв.бр. 21/1

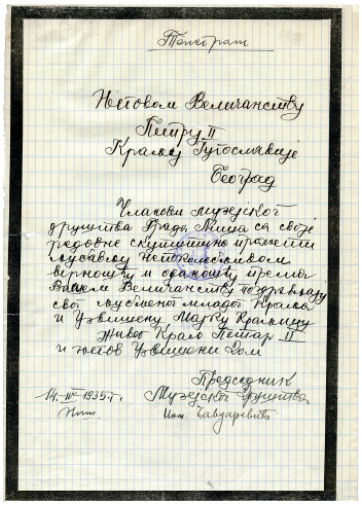

Телеграм

Његовом Величанству
Петру II
Краљу Југославије
Београд

Чланови музејског друштва Града Ниша са своје редовне скупштине пратећи са оданошћу и верношћу и дубоким поштовањем Вашем Величанству поздрављају свог младог Краља и Уз Вашему Марту Краљицу
Живео Краљ Петар II
и читав Уз Вашиони Дом

Председник
Музејског друштва
Ник. Гавриловић

14. IV 1935 г.
Ниш

40. Телеграм Музејског друштва краљу Петру II, 14. април 1935. године
34 x 20,5
ОД АГНМН, досије 5, инв.бр. 1/9

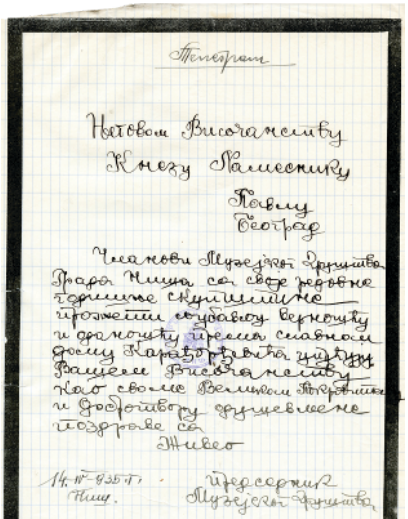

Телеграм

Његовом Високаменству
Кнезу Намеснику
Павлу
Београд

Чланови Музејског Друштва
Краља Милана са своје редовне
годишње скупштине
прожети оданошћу верношћу
и дубоким поштовањем шаљу
Вашем Високаменству
Као своме Великом Покровитељу
и доброчиноцу срдачне
поздраве са
Нишког

14.IV-935 г.
Ниш.

Председник
Музејског Друштва
Инж. Чабрановић

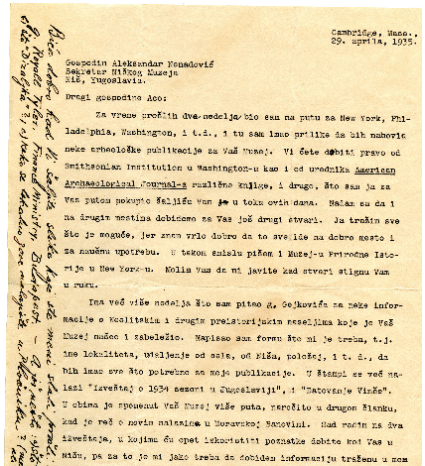

Cambridge, Mass.,
29. aprila, 1935.

Gospodinu Aleksandar Ponadović
Kustos Niškog Muzeja
Niš, Yugoslavia.

Drugi gospodine Aco:

Za vreme proćih dve nedelje, što sam na putu sa New York, Philadelphia, Washington, i t.d., i tu sam imao prilike da bih nabavio neke arheološke publikacije za Vaš Muzej. Vi ćete dobiti pravo od Smithsonian Institution u Washington-u kao i od uredника American Archaeological Journal-a različne knjige, i drugo, što sam ja za Vas putom pokupio šaljiće vam ih u toku ovih dana. Nekoje su da i na drugim mestima dobiceno za Vas još drugi stvari. Ja tražim sve što je moguće, jer znam vrlo dobro da to sve ide na dobro mesto i za naučnu upotrebu. U toku školu pišem i Muzej-u Prirodne Istorije u New York-u. Molim Vas da mi javite kad stvari stigna Vam u ruku.

Ima već više nedelja što sam pitao g. Gojkovića za neke informacije o kvalitetu i drugim prelaterijskim naseljima koje je Vaš Muzej mnoo i zabeležio. Napisao sam formu što mi je treba, t.j. ime lokaliteta, visinje od nivo, od Niša, poleđi, i t. d., da bih imao sve što potrebno za moju publikaciju. U Štampi se već nalazi "Izveštaj o 1934 sezoni u Yugoslaviji", i "Natovanje Vinče". U obima je spomenut Vaš Muzej više puta, naročito u drugom Štampu, kad je reč o novim nalazima u Moravskoj Kotlini. Kad ročin ta dva izveštaja, u kojima ću opet iskoristiti poznatke dobite od Vas u nišu, pa za to je mi jako treba da dobiden informacija traženu u mom pismu g. Gojkovića. Molim Vas da mi što brže odgovorite i poslušite jer je stvar vrlo važna za Vaš Muzej isto tako kao za mene. Jedan od ovih dva članka pripremljen za godišnjak Danubius, kojt, ako je Vas sigurno poznato, će biti Štampom u Beogradu ove godine.

Srdačno Vas i sviđ drugih u Muzeju pozdravlja. Vaš

Vlada.

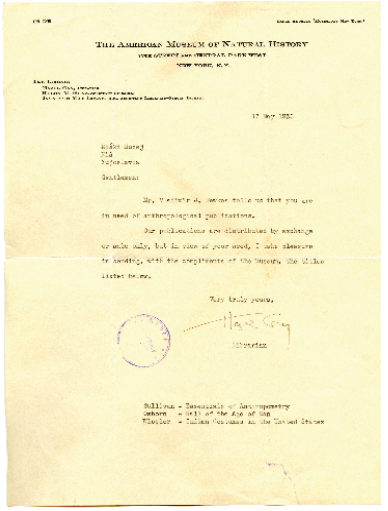

THE AMERICAN MUSEUM OF NATURAL HISTORY
FOR SCIENCE AND EDUCATION
NEW YORK, N.Y.

17 May 1935

Niški Muzej
Niš
Yugoslavia

Gentlemen:

We understand that you are in need of anthropological publications.

Our publications are distributed by exchange or sale only, but in view of your need, I am sending, with the compliments of the Museum, the following lists to you.

Very truly yours,

Director

Bulletins - Invertebrate Zoology
Leaflets - Hall of the Age of Man
Handbook - Indian Villages of the United States

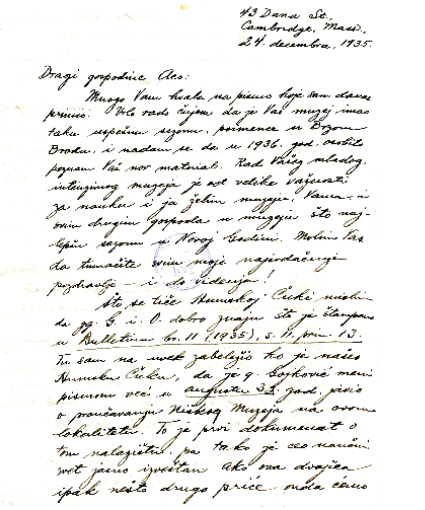

43 Dana St.
Cambridge, Mass.,
24. decembra, 1935.

Dragi gospodine Aco:

Mnogo Vam hvala na pismu koje mi dasu primio. Vi ste rad čujem da je Vaš muzej imao taku uspešnu sezonu, pomenca u Bizom Brodu, i nadam se da u 1936. god. ćeću poznam Vaš nov materijal. Red thing, mladog, inteligentnog muzeja je od velike važnosti za nauku i za zemlju muzeja. Kao i ovim drugim gospodu u muzeju, što najviše sezonu u Novoj Godini. Molim Vas da kumačite svim mojo najodrčnije pozdravlje - i do viđenja!

Što se tiče Hunsaker Čuki, nisam da go. B. i. O. dobro znajem što je Štampao u Bulletinu br. 11 (1935), s. 11, prim. 13. Tu sam na uvek zabeležio ko je nađo Hunsaker Čuku, da je g. Bošković mani pismom već u avgustu 32. god. pisio o poučavanju Nišog Muzeja na ovom lokalitetu. To je prvi dokumenat o tim nalazištu, pa ako je ceo naučni svet jačio izveštaj ako ma divajte ipak nešto drugo price nuka tamo

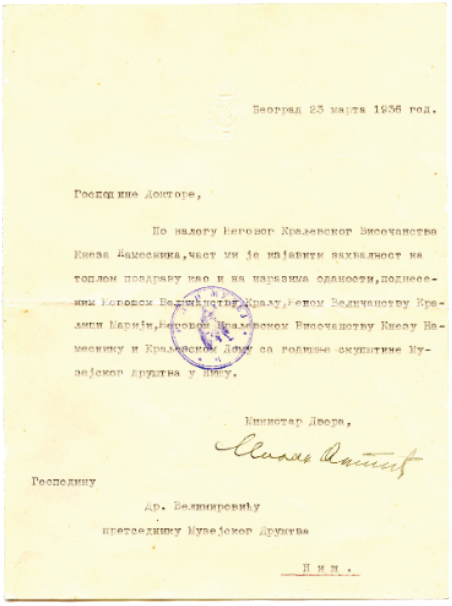

Београд 23 марта 1936 год.

Господине Докторе,

По налогу Неговог Краљевског Височанства Кнеза Намесника, част ми је изјавити захвалност на топлом поздраву као и на изразима оданости, поднесеним Неговом Величанству Краљу, Неном Величанству Краљици Марији, Неговом Краљевском Височанству Кнезу Намеснику и Краљевском Дому са годишње скупштине Музејског друштва у Нишу.

Министар Двора,

Господину

Др. Велимировићу

претседнику Музејског Друштва

Ниш.

45. Изјава захвалности министра Двора председнику Музејског друштва, 23. март 1936. године
21 x 15,5 цм
ОД АГНМН, досије 8, инв.бр. 27

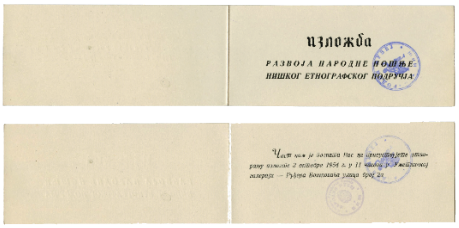

ИЗЛОЖБА

РАЗВОЈА НАРОДНЕ НОШЊЕ НИШКОГ ЕТНОГРАФСКОГ ПОДРУЧЈА

Част ми је позвати Вас на присуствујете отварању изложбе 2 октобра 1954 г. у 11 часова у Омладинској галерији — Рудња Кнежевића улица број 24.

46. Позивница за изложбу „Развој народне ношње нишког етнографског подручја“, 3. октобар 1954. године
13,5 x 6 цм
ОД АГНМН, досије 44, инв.бр. 17

ИЗЛОЖБА

О НАДРИЛЕКАРСТВУ И СУЈЕВЕРЈУ

Позивамо Вас да присуствујете отварању изложбе 10 октобра 1954 г. у 11 часова у просторијама Омладинске Библиотеке у улици Маршала Тита бр. 52 Ниш.

Друштво за помоћ
СИЛУ

47. Позивница за изложбу „О надрилекарству и сујеверју“, 10. октобар 1954. године
12 x 6 цм
ОД АГНМН, досије 44, инв.бр. 20

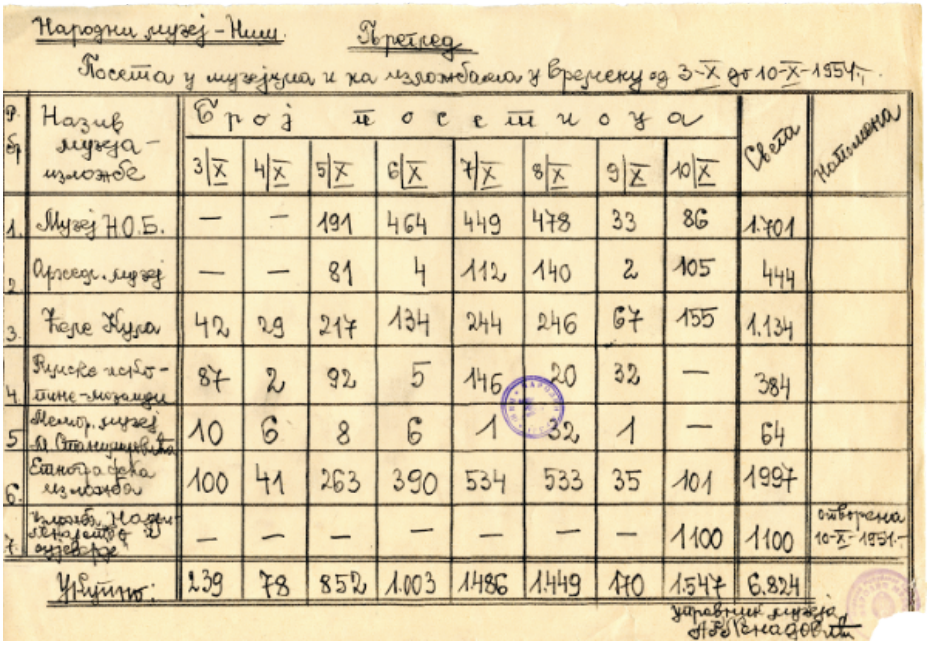

Народни музеј - Ниш. Преглед

Посета у музејима и на изложбама у времену од 3-X до 10-X-1954.

Ред. бр.	Назив музеја - изложбе	Број посетиоца 3/X	4/X	5/X	6/X	7/X	8/X	9/X	10/X	Свега	Напомена
1.	Музеј Н.О.Б.	—	—	191	464	449	478	33	86	1.701	
2.	Археол. музеј	—	—	81	4	112	140	2	105	444	
3.	Феле Кула	42	29	217	134	244	246	67	155	1.134	
4.	Римске споменике - изложба	87	2	92	5	146	20	32	—	384	
5.	Мемор. музеј М. Столојковића	10	6	8	6	1	32	1	—	64	
6.	Етнографска изложба	100	41	263	390	534	533	35	101	1997	
7.	Изложба Народне уметности у музеју	—	—	—	—	—	—	—	1100	1100	отворена 10-X-1954.
	Укупно:	239	78	852	1.003	1486	1449	170	1547	6.824	

Управник музеја
Н. Вујисић

48. Преглед посете за време Недеље музеја, 3 - 10. октобра 1954. године
30 x 20,5 цм
ОД АГНМН, досије 35, инв.бр. 5/14

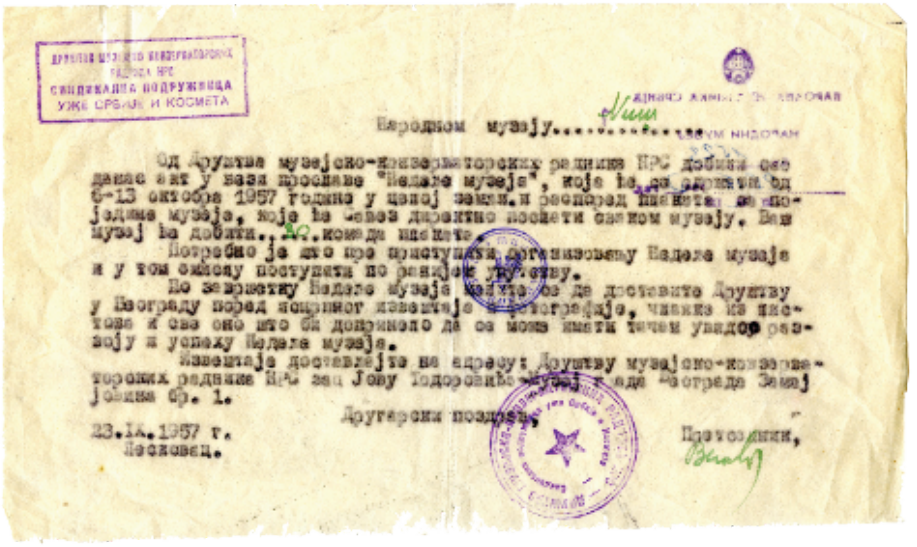

Друштво музејско-конзерваторских радника НРС
Синдикална подружница
Уже Србије и Космета

Народном музеју Ниш

Од Друштва музејско-конзерваторских радника НРС добили смо данас акт у вези прославе "Недеље музеја", које ће се одржати од 6-13 октобра 1957 године у целој земљи и распоред пријема на појединим музејима, које ће Савез директно посветити самом музеју. Ваш музеј ће добити..... комада пријема.

Потребно је што пре приступити организовању Недеље музеја и у том смислу поступити по ранијем упутству.

По завршетку Недеље музеја молимо вас да доставите Друштву у Београду поред пописног извештаја о Београдској, чланак са писмом и све оно што би допринело да се може имати тачан увид о развоју и успеху Недеље музеја.

Извештаје доставићете на адресу: Друштву музејско-конзерваторских радника НРС зап Јову Тодоровића-Мајку 4 Београд Земуна Добрина бр. 1.

Другарски поздрав,

23.XI.1957 г.
Лесковац.

Председник,

49. Допис Музеју у вези са Недељом музеја, 1957. године
20,5 x 12 цм
ОД, АГНМН, досије 35, инв.бр. 1/39

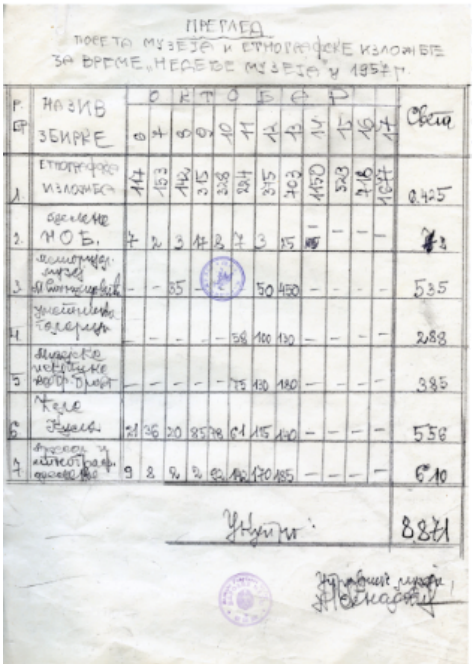

ПРЕГЛЕД
ПОСЕТА МУЗЕЈА И ЕТНОГРАФСКЕ ИЗЛОЖБЕ
ЗА ВРЕМЕ „НЕДЕЉЕ МУЗЕЈА“ У 1957 Г.

Р. бр.	НАЗИВ ЗБИРКЕ	О	К	Т	О	Б	Е	Р				Свега
		6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1.	Етнографска изложба	117	153	142	315	238	284	375	703	1150	523	4425
2.	Збирка НОБ.	7	2	3	17	3	7	3	15	1	–	–	–	73
3.	Историјска збирка Н. Ваљевског	–	–	35	–			50	450	–	–	–	–	535
4.	Уметничка галерија	–	–	–	–	–	58	100	130	–	–	–	–	288
5.	Природне научне збирке	–	–	–	–	–	75	130	180	–	–	–	–	385
6.	Келе Ђурђа	21	36	20	85	78	61	115	140	–	–	–	–	556
7.	Фонд и библиотека	9	8	8	3	85	80	120	185	–	–	–	–	510
												Укупно:		8871

Управник музеја
Н. Ивановић

50. Преглед посете за време Недеље музеја 1957. године
30 x 20,5
ОД АГНМН, досије 35, инв.бр. 1/40

Фотографије са манифестације Недеље музеја

51. Детаљ са изложбе „Ентеријер старога Ниша“ 1957. године
ОД НМН, досије Изложбе 02/II, а-1976/1

52. Изложба „Кујунџијска радионица“, 1957. године
ОД НМН, досије Изложбе 02/II, а-1976/1

53. Изложба „Процес ткања пиротских ћилимова“, 1957. године
ОД НМН, досије Изложбе 02/II, а-1976/1

54. Свечана академија и отварање изложбе поводом 50 година Музеја 1983. године
ОД НМН, досије Изложбе, 3/83

Фотографије са манифестације Вечери музеја

55. Вера Благојевић, кустос – педагог Народног музеја
ОД АГНМН, албум Вере Благојевић 1978., инв. бр. 52

56. Живорад Петровић у разговору са хрватским новинаром Пером Златаром 1983. године
ОД НМН, досије ВМ, 3/83

57. Разговор са др Сашом Божовић у Археолошкој сали 1980. године
ОД НМН, досије ВМ, 2/81

58. Разговор са Душком Радовићем „Добро јутро, Београде, добро вече, Нишлије“ 1981. године
ОД НМН, досије ВМ, 3/81

59. Предавање Петра Петровића „Археолошка истраживања нишке Тврђаве“ 1981. године
ОД НМН, досије ВМ, 5/81

60. Сусрет са песникињом Миром Алечковић „Уз песму и разговор“ 1982. године
ОД НМН, досије ВМ, 1/82

61. Сусрет са песникињом Десанком Максимовић 1982. године
ОД НМН, досије ВМ, 1/81, 1/82

62. Предавање академика др Милутина Гарашанина „Јужно Поморавље у првој хиљади п.н.е, са освртом на Илире и Дарданце“,
ОД НМН, досије ВМ, 1/82

63. Глумац Сима Ерчевић у монодрами „Крајпуташ“ 1983. године
ОД НМН, досије ВМ, 1/83

64. Предавање академика Васе Чубриловића у Галерији Синагога 1984. године
ОД НМН, досије ВМ, 2/84

65. Глумац Љуба Тадић у монодрами „Мемоари проте Матеје Ненадовића“, 1986. година
ОД НМН, досије ВМ, 3/85

66. Предавање академика Драгослава Срејовића „Феликс Ромулијана - Гамзиград“ 1986. година
ОД, досије ВМ, 2/86

Фотографије познатих личности и делегација у посети Народном музеју Ниш

67. Посета краља Александра I Карађорђевића Ћеле Кули и Чегру у пратњи градоначелника Драгише Цветковића 1927. године у Нишу
IAN, ZF-216, Историјски архив Ниш

68. Директор Музеја Крста Ђорђевић са потпредседником скупштине Србије Александром Ранковићем, Логор на Црвеном крсту, 1963. године, 1963. године
ОД НМН, Летопис, I књига

69. Председник Тито и председник Алжира Ахмеда Бен Беле у посети Ћеле Кули, 1964. године
ОД НМН, Посете музеју, фототека – негативи

70. Делегација државе Мали у посети Медијани, 1965. године
ОД НМН, фототека – негативи

71. Вајар Славко Милетић у свом атељеу
ОД НМН, досије Славко Милетић

72. Луиђи Лонго, секретар КП Италије у посети Медијани 1967. године
ОД НМН, фототека – негативи

73. Валдек Роше, секретар КП Француске у посети Логору на Црвеном крсту 1967. године
ОД НМН, фототека – негативи

74. Диригент Свјатослав Рихтер на Медијани 1967. године
ОД НМН, фототека – негативи

75. Петар Стамболић, председник ЦК Србије у посети Логору на Црвеном крсту 1968. године
ОД НМН, фототека – негативи

76. Иво Андрић у посети Логору на Црвеном крсту, 1968. године
ОД НМН, фототека – негативи

77. Књижевник Меша Селимовић у Народном музеју Ниш 1969. године
ОД НМН, фототека – негативи

78. Патријарх Српске православне цркве господин Герман и Васељенски патријарх Вартоломеј на Ћеле Кули 1972. године
Народне новине 31. 5. 1972. године, Историјски архив Ниш

79. Председник председништва СФРЈ Дража Марковић и потпредседник председништва СФРЈ Владимир Бакарић у Ћеле Кули 1975. године
ОД НМН, фототека – негативи

80. Португалска делегација на Логору Црвени крст 1976. године
ОД НМН, фототека – негативи

81. Председник СИВА Веселин Ђурановић и Председник извршног већа СР Србије Душан Чкребић са историчарем Зораном Милентијевићем, Ћеле Кула 1978. године
ОД НМН, фототека – негативи

82. Академик Васа Чубриловић и директор Музеја Богољуб Станковић на Чегру 1984. године
ОД НМН, досије ВМ, 2/84

83. Принц Томислав Карађорђевић у посети Ћеле Кули и Чегру, 1992. године
ОД НМН, 6/Р, 1/92

84. Кардинал Анђело Скола на изложби „Константин Велики и Милански едикт 313 - Рађање хришћанства у римским провинцијама на тлу Србије“ 2013. године
ОД НМН, дигитална фото – документација

85. Принц Владимир Карађорђевић са супругом Бригитом у посети Ћеле Кули 2013. године
ОД НМН, дигитална фото – документација

86. Потпис премијера Србије Александра Вучића у књизи утисака 2016. године (кат.бр. 86)
ОД АГНМН, Књига утисака 2016. године

ИЗВОРИ

1. Архивска грађа Одељења документације Народног музеја Ниш
2. Белешке директора Драгољуба Дејановића, 1971 - 1973. у рукопису
3. Дигитална фото – документација
4. Досијеа са плакатима Народног музеја Ниш
5. Досијеа о изложбама и манифестацијама Народног музеја Ниш
6. Летопис Народног музеја књига I
7. Летопис Народног музеја књига II
8. Фототека негатива Одељења документације Народног музеја Ниш
9. Хемеротека Одељења документације Народног музеја Ниш

ЛИТЕРАТУРА

1. Видосав Петровић, Бранко Миљковић или Песников узлет, Видосав Петровић, Ниш 2001. године
2. Живорад Петровић, Народни музеј у Нишу 1933 – 2003, Народни музеј у Нишу, Ниш 2005. године

СКРАЋЕНИЦЕ

ВМ – Вечери музеја
НМН – Народни музеј Ниш
ОД АГНМН – Одељење документације, архивска грађа Народног музеја Ниш
IAN – Историјски архив Ниш
ZF – Збирка фотографија

Списак чланова Музејског друштва 1934. испред куће Христодулових

1. Чавдаревић Милорад
   председник Општине
2. Гојковић Боривоје
   адвокат
3. Ненадовић Александар
   чиновник Банске управе
4. Поповић Боривоје
   учитељ
5. Савић Драгољуб
   управник полиције
6. Петковић Добривоје
   учитељ
7. Др Братанић Рудолф
   професор
8. Марковић Миленко
   професор
9. Јечинац Милош
   пуковник
10. Ристић Душан
    индустријалац
11. Костић Љубомир
    чиновник Хипотекарне банке
12. Димитријевић Радован
    адвокат
13. Петровић Милован
    пуковник
14. Др Ганчевић Анте
    професор
15. Станојевић Димитрије
    капетан
16. Оршић Адам
    кустос
17. Петковић Милица
    учитељица
18. Савић Милутин
    пекар
19. Стефановић Сретен
    књижар
20. Бачић Антоније
    адвокат
21. Варон С. Илија
22. Јовановић Мића
    ћурчија
23. Вулетић Владислав
    шеф управе полиције
24. Петровић Драгољуб
    учитељ
25. Гвозденовић Хранислав
    учитељ
26. Петковић Мирко
    новинар
27. Новаковић Радомир
    инжењер
28. Главашки Драгутин
    књижар
29. Станковић Влајко
    трговац
30. Слепчевић Александар
    адвокат
31. Ристић Аца
    индустријалац
32. Ризнић Миодраг
    професор
33. Петровић Светозар
    професор

34. Шоамовић Моша
професор
35. Милинковић Михајло
директор гимназије
36. Станојевић Никола
професор
37. Јовић Ангелина
професор
38. Радуловић Иванка
професор
39. Огњановић Милутин
пекар
40. Младеновић Светозар
индустријалац
41. Иванковић Андреја
трговац
42. Пауновић Цветан
трговац
43. Ђорђевић Никола
пекар
44. Живковић Драг.
управник Нишке задруге
45. Достанић Радомир
лекар
46. Др Драгић Јаша
лекар
47. Др Дикић Драгољуб
лекар
48. Др Крајчић Веселин
лекар
49. Др Цветковић Радомир
лекар
50. Др Митровић Стојадин
лекар
51. Гојковић Марија
професор
52. Недељковић Сотир
фотограф
53. Милосављевић Живан
фризер
54. Др Новаковић Стојан
лекар
55. Ђорђевић Илија
учитељ
56. Цекић Љубомир
трговац
57. Митић Боривоје
ученик II разреда гимназије
58. Палтонић С. Милан,
адвокат
59. Огњановић Милан
машиновођа
60. Денеш Људевит,
инспектор Банске управе
61. Ристић Митар,
земљорадник
62. Метларац Александар
чиновник Месне контроле
секретар Занатске
испоставе
63. Маринковић Славко
секретар Занатске
испоставе
64. Маринковић Добрил
65. Здравковић Драгољуб
чиновник Финансијског
одељења
66. Николић Милорад
трговац
67. Ђурашковић Пера
капетан у пензији
68. Јовановић Жика
трговац

69. Др Шијачки Милан
управник Нишке бање
70. Вучковић Првослав
чиновник Банксе управе
71. Милошевић Сима
чиновник Банске управе
72. Милосављевић Мика
чиновник Банксе управе
73. Стевановић Милан
грађевинар
74. Антоковић Никола
трговац
75. Др Николић Драгољуб
лекар
76. Поповић Радмила,
чиновник Управе полиције
77. Секулић Жика,
бравар
78. Димитријевић Миодраг,
инспектор
79. Стојадиновић Милан,
начелник Банске управе
80. Вујошевић Василије,
трговац
81. Ђорђевић Мирко,
инспектор „Шумадије“
82. Пилц Никола,
директор пиваре
83. Стаменковић Александар,
књиг. штамп. „Цар
Константин“
84. Митић Ранђел
хотелијер хотела „Оријент“
85. Ристић Димитрије
чиновник Санитетског
одељења
86. Белубелков Артијон
факт. штамп „Цар
Константин“
87. Хаџић Светозар,
пензионер
88. Хаџи Митић Димитрије,
апотекар
89. Тиснић Војислав
шеф кабинета Бана
90. Шишић Мехмед
секретар Банске управе
91. Мишковић Душан
винклер
92. Др Николић Милан
инспектор Банске управе
93. Вучковић Сташа
професор
94. Агорић Агора
секретар Главне контроле
95. Дикић Живојин
судија Окружног суда
96. Радојчић Милан
професор
97. Кнежевић Богдан
пензионер

Summary

Museum through the time

In the years of intensive development of civic Niš between the two world wars, the city cultural circles recognized need to establish an institution that would deal with preservation of cultural and historical heritage of this region. Since it was established in 1933 until the beginning of World War II in 1941, the National Museum in Niš was doing everything in terms of international cooperation with many European museums. In those years, the museum – dedicated audience began to develop in Niš, and among frequent visitors there were also prominent personalities both from the country and abroad.

From the very beginning, the National Museum, among other things, also bore pedagogical as well as educational role. The aim was to bring closer the museum treasures to broad strata of society, especially to younger population of that time Niš. Therefore, the Museum Management in 1934 required from the Education Department of Moravska Banate Administration to send announcement to all schools in the territory of Moravska Banate that during the school executions, when passing through Niš, the school students should obligatorily visit the Museum. In the following years the Museum establishes cooperation with teachers and trustees, invites them to visit the Museum and exhibitions and to collect archaeological and ethnographic material. The first permanent museum exhibition in Niš was opened on 23rd April, 1933 in the building of Teachers' home (Учитељски дом), where the first post-war exhibition was also organized in 1946. After only two months at the Teachers' home, the exhibition was moved to the House of Hristodulovi, where the Museum worked until it was demolished in bombing by the allies in 1944.

In the fifties, in the postwar Niš, revival and reconstruction of the country were ongoing, which also influenced its cultural life. The Museum exhibition activity becomes increasingly stronger while education of wide population has been done through it in a new, socialist society of that time.

After the liberation, there was no exhibition space in the city where the

Museum could present its material. Therefore, rooms for presenting small thematic exhibitions were used - in the shop-windows, bookstores and institutions. The first exhibition organized by the Museum in its exhibition space at the Synagogue Hall, was in October 1954 - Development of national costumes in Niš region within the event named the Museum Week and Protection of Cultural and Natural Monuments. The Museum Week event was organized from 1953 to mid-60s at the former Yugoslavia territory, while the Niš National Museum participated with its exhibitions from 1954 to 1958 period.

Considering strong and comprehensive role of the Museum in the field of education and upbringing within its community, education becomes an integral and inseparable part of its core activities. In that regard, there was soon established Educational - Pedagogical Department which held large number of lectures and exhibitions. At that time, through the Department, work of the Museum Society was renewed in order to re-gather the Museum friends who were interested in content and form enrichment of the Museum work.

As counterpart of the Museum Week, the National Museum, in 1980, started organizing the Museum Evenings. Unlike the Museum Week, the Museum Evenings forums had local character but were rather notable and visited. They comprised history lectures, interviews with authors, writers and artists, as well as stage performance - plays, concerts and films. Guests of the Evenings were prominent scientific and cultural workers from the country and abroad. The program has brought together students and citizens of all profiles. Current Museum Night event which has been organized since 2006, that is, Ten Days from Ten to Ten event since 2015, is logical continuation of the above mentioned events.

The National Museum in Niš had its permanent audience, friends of the museum, ever since the time it was established in the 1930s, and among them prominent domestic and foreign scientists, especially archaeologists from all over the world. At that time, visits of important politicians were also frequent. In the postwar Niš, influx of large audience and mass visits occurred due to the fact that exhibitions with the National Liberation War theme were actual.

In the 1960s of the past century, the Museum recorded the highest number of visits, over 100,000 per year. Among the distinguished guests were the UNESCO Deputy Director General Malcolm Adiseshiah, President of the Norwegian Government Per Borten, delegations of the Supreme Soviet of the USSR, Ghana, India, Mali, Portugal.
The big event of Niš was visit of the President of SFRYU Josip Broz Tito and President of Algeria Ahmed Ben Bella in 1964.

National and worldwide authors in the fields of literature and art, such as Ivo Andrić, Meša Selimović, Desanka Maksimović, famous Russian pianist Sviatoslav Richter, were also happy to visit the National Museum in Niš. Members of the royal family Karađorđević have visited Niš and the National Museum on several occasions.

The National Museum in Niš, after several decades of existence, has grown into reputable and recognizable public institution of national significance, with important cultural, historical and educational role.

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

069.51(497.11)(083.824)
930.25(497.11)"1933/2017"(083.824)

МИЛЕНКОВИЋ, Тања, 1969-
Музејски времеплов : манифестације Музеја, посете значајних личности / Тања Миленковић. - Ниш : Народни музеј "Ниш", 2017 (Београд : Службени гласник). - 61 стр. : илустр. ; 21 cm

Део текста упоредо на срп. и енгл. језику. - Тираж 100. - Напомене и библиографске референце уз текст. - Библиографија: стр. 57. - Summary: Museum through the Time.

ISBN 978-86-83019-47-2

а) Народни музеј (Ниш) - Одељење документације - Изложбени каталози
COBISS.SR-ID 246136588